

Torsdagen den 8 februari

Kl. 12.00 – 16.14

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 2 februari.

2 § Meddelande om information från regeringen

Talmannen meddelade att *torsdagen den 15 februari omkring kl. 15.00* skulle miljöminister Kjell Larsson lämna information om FN:s miljöorgan UNEP:s miljöministermöte i Nairobi den 5–9 februari.

3 § Djurskydd

Djurskydd

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01: MJU8
Djurskydd.

Anf. 1 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! Betänkande MJU8, som vi nu ska behandla i kammaren, gäller motioner som väckts åren 1999 och 2000 om djurskyddsfrågor. De flesta av de 88 motionsyrkandena gäller frågor där riksdagen och även regeringen beslutat att överlämna normgivnings- och beslutanderätten till de myndigheter som har särskild sakkunskap inom sina berörda ämnesområden.

I de aktuella ämnesområdena är det främst Statens jordbruksverk men även Livsmedelsverket och Läke­medelsverket som utfärdat aktuella detaljföreskrifter.

Ett stort antal bestämmelser i olika rättsakter om djurskydd m.m. har beslutats inom EU. I några fall rör det sig om EU-regler som är totalhar­moniserade, vilket innebär att utrymmet för strängare eller mildare nationella regler på dessa områden numera inte finns.

Dock är det synnerligen angeläget att regeringen och de svenska myndigheterna även i fortsättningen aktivt verkar för ett förbättrat djurskydd såväl nationellt som inom EU. Möjligheterna härtill bör, med hänsyn till den genom BSE-krisen uppkomna situationen och med hänsyn till att Sverige för närvarande är ordförandeland, rimligen vara goda.

Det är nu helt uppenbart att oavsett hur höga krav vi i Sverige nationellt ställer på vår inhemska djurhållning, livsmedelsproduktion och livsmedelssäkerhet, leder den ökande internationaliseringen av handeln med livsmedel till ett behov av en ökad harmonisering av krav på en högre nivå. Det är glädjande att en starkt ökande förståelse för ett förbättrat djurskydd och en ökad livsmedelssäkerhet nu står högt på EU:s agenda. Sverige har länge legat i frontlinjen på området, varför vi nu bör kunna nå framgång i strävandena.

Sett ur aspekten rättvisa konkurrensförutsättningar är en framgång viktig, då svenska producenter, i varje fall hittills, knappast vunnit ekonomisk ersättning för våra högre inhemska krav.

Den debatt som alltmer inriktat sig på kritik av rationalisering, effektivitet och storskalig livsmedelsproduktion är av flera skäl förstälig men tycks ha missat själva grundorsaken. För flera årtionden sedan prioriterades starkt att priserna på livsmedel måste sänkas kraftigt. Det var ett starkt konsumentintresse. Även om stora ansträngningar hela tiden har gjorts från producentsidan för att trots detta klara ett gott djurskydd, kritiserar dessa ofta på ett orättfärdigt sätt. Samhället har i högsta grad ett stort ansvar för utvecklingen. Därför är det i dag viktigt att utformningen av de framtida kraven görs med stor hänsyn tagen till gjorda erfarenheter men också till forskning och vetenskap.

Fru talman! Djurskyddet gäller förhållandet mellan människor och de djur som de har i sin vård. Sedan urminnes tider har människan varit beroende av att hålla husdjur av skilda slag för olika ändamål. Medvetenheten om att dessa djur behöver skyddas och vårdas är lika gammal som själva husdjurskötseln.

Djurskyddsfrågor intresserar människor i hög grad, och ett stort engagemang kommer ofta till uttryck såväl vad gäller djurskyddet i allmänhet som i fråga om enskilda djurskyddsfall, och det är bra.

Dagens liksom gångna tiders lantbrukare ägnar stort intresse åt sina djur och har mycket stor kunskap om djuren, dess skötsel och välbefinnande.

Det finns alltså, fru talman, en tradition av god djurhållning bland Sveriges djurhållare. Det borde också vara helt uppenbart att en god djurhållning är en förutsättning om verksamheten över huvud taget ska gå runt ekonomiskt och ge lön för mödan. Detta borde i sig vara en garanti för god djurskötsel.

De skräckbilder som vi nu genom medierna ibland får del av, då det gäller helt förkastliga och dåliga djurtransporter samt en helt undermålig vård av djur, kan helt enkelt inte ge något annat än avsky och ekonomiska förluster, varför detta rimligen snabbt borde upphöra.

Bakom fall av djurplågeri och vanvård av djur, som tyvärr ibland ändå inträffar också i vårt land, ligger nästan alltid personliga sociala problem. Dessa leder till oförmåga att handha djuren, vilket leder till tragedier. Det är viktigt att söka förebygga detta och, om det håller på att gå snett, ingripa snabbt. Mot den bakgrunden förefaller det angeläget att djurtillsynen ligger så nära de berörda människorna som möjligt.

Angående livsmedelssäkerhet och inrättandet av en oberoende europeiska livsmedelsmyndighet anser vi moderater att det ska vara ett expertorgan som ska leverera underlag för gemensamma ställningstaganden inom EU:s medlemskrets. Detta nya organ för livsmedelssäkerhet bör bli

en motsvarighet till det redan befintliga organet inom EU för läkemedelssäkerhet, vilket visat sig fungera mycket väl. Den ledande tanken är att livsmedelspolitiken ska byggas på en heltäckande, integrerad strategi och spänna över hela livsmedelskedjan – från producent till konsument. Målet är att säkerställa en hög hälsoskyddsnivå för människor och att därmed ge ett gott konsumentskydd.

Systemet med nationella myndigheter som står för övervakning och kontroll ska fortgå som tidigare. Kommissionen bör i det fallet enbart koncentrera sig på att bedöma hur de behöriga nationella myndigheterna sköter sina uppgifter genom revisioner och inspektioner på nationell nivå.

Förslagen och målen som skissas är ambitiösa och inte minst sett ur svensk synpunkt välkomna. Sverige har länge legat väl framme vad gäller satsningar på hög standard i djurhållningen liksom snabba ingripanden vid allvariga utbrott av smittosamma husdjursjukdomar.

Vi tror att det nya organ som nu ska bildas kan få viktiga uppgifter och inte minst bidra till den ökade öppenhet som vi från svensk sida länge eftersträvat.

Fru talman! Då det gäller skrivningarna i betänkandet råder relativt stor enighet om inriktning och åtgärder på de flesta områdena. Vi moderater har i de flesta fall kunnat medverka till starka skrivningar och har därför endast tillsammans med andra reserverat oss på två punkter och i fyra fall nöjt oss med särskilda yttranden fogade till betänkandet.

Vi har i reservation nr 4, Konkurrensneutralitet mellan privatpraktiserande och statligt anställda veterinärer, tillsammans med kd och Miljöpartiet framhållit att distriktsveterinärorganisationen till största delen finansierats av uppdragsgivarna, i första hand djurägarna, och i övrigt genom anslag över statsbudgeten. De privatpraktiserande veterinärerna är ofta småföretagare som med egna medel bekostat stora investeringar i utrustningar och kliniker.

Vi anser att det är olämpligt att Jordbruksverket i egenskap av kontrollmyndighet bedriver affärsverksamhet som innebär att man med statliga medel konkurrerar med de privata veterinärer man är satt att övervaka. Jordbruksverkets myndighetsutövning bör skiljas från affärsverksamheten på ett tydligare sätt. Vi ansluter oss till motionärens krav på översyn och förslag som syftar till konkurrensneutralitet mellan privatpraktiserande och statligt anställda veterinärer och till att skilja myndighetsutövning från affärsverksamhet.

I reservation 5, förordnande av veterinär vid tävling med djur, har vi tillsammans med kd, Centern och Miljöpartiet framhållit att regeringen bör se över § 33 djurskyddsförordningen och tillämpningen av denna paragraf med syfte att förenkla systemet med förordnande av tävlingsveterinärer vid hästtävlingar och minska de kostnader för arrangörerna som är förknippade med dagens system.

När det gäller vårt särskilda yttrande om hur djurtillsynen framöver ska organiseras avser vi att invänta resultatet av remissomgången i fråga om den nyligen framlagda utredningen i ärendet och den kommande propositionen som ska ske de närmaste månaderna innan vi tar definitiv ställning.

Så har vi frågan om ersättningsreglerna i epizootilagen. Vi har tillsammans med kd i ett särskilt yttrande framhållit att riksdagen våren

1999 fattade beslutet om en ny epizootilag och en särskild lag om zoonoser. Då motsatte vi oss förslaget, som försämrade ersättningarna vid produktionsbortfall vid epizootiutbrott. Vi har samma uppfattning i dag och anser att regeringen borde ha lagt fram förslag om lagändring i denna fråga.

Vi har i ett särskilt yttrande om avveckling av EU:s subventioner när det gäller transporter av levande djur framhållit att vi instämmer helt i betänkandets skrivning vad gäller missförhållandena i vissa EU-länders djurhantering. Det gäller inte minst transporter av levande djur. Då regeringen och Jordbruksverket i dag i olika sammanhang aktivt driver frågorna finner vi inte anledning att för närvarande reservera oss i utskottet.

Fru talman! Sedan gäller det förslaget om upphävande av lagen om märkning och registrering av hundar. Där konstaterar vi moderater i ett särskilt yttrande att riksdagen nyligen har antagit en lag om märkning och registrering av hundar. Mot bakgrund av att lagen antagits och att vi i nuläget inte kan få stöd för en förändring har vi inte reserverat oss. Vi avser emellertid att noga följa utvecklingen och se hur lagen i praktiken kommer att tillämpas.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 2 JONAS RINGQVIST (v):

Fru talman! Hur får vi behandla djur? Vilken rätt ska djur ha? Det är frågor som alltfler ställer sig. Djurrättsdebatten är högst levande, både här i riksdagen och på andra ställen. Alltfler ställer sig bakom tanken att djur har rättigheter. För många handlar det ytterst om huruvida vi har rätten att döda djur eller inte. Så långt sträcker sig inte debatten här i riksdagen, men vi liksom alla andra borde naturligtvis fundera över vad som motiverar att vi tar oss rätten att döda och äta andra djur. Det finns inga enkla och självklara svar på den frågan.

Debatten här i dag, liksom det betänkande vi behandlar, ska nog snarare handla om hur vi behandlar djuren innan vi dödar dem, hur vi garanterar deras rätt till ett gott liv så länge de lever.

En fråga som behandlas i betänkandet är förhållandena på våra slakterier. Vi skulle kunna föra en lång etisk diskussion om huruvida det är rätt att slakta djur eller inte. Vad vi däremot inte borde tveka om är att när vi väl slaktar ett djur ska det gå till på ett sätt som är respektfullt mot djuret. Djur ska inte behöva stressas eller jagas in i döden.

I dag drivs grisar på med elpådrivare i slakterierna. Bara det faktum att elpådrivarna behövs säger en hel del om hur djuren behandlas inför slakt. Vänsterpartiet ställer sig bakom reservation 2 om slakt på storskaliga slakterier och kommer att rösta för den om det blir en votering.

Djurtransporter debatterade vi även förra veckan. Det finns i dag regelverk inom EU vad gäller djurtransporter, men vi blir ofta påmind om att dessa varken efterlevs eller är tillräckliga. EU:s direktiv om djurtransporter är långt ifrån vad vi med svenska mått anser vara ett acceptabelt djurskydd. Vi hoppas att Sveriges agerande i EU ska leda till en översyn, till en skärpning och till bättre efterlevnad av direktivet.

Förutom ett bra regelverk för transporter måste vi arbeta aktivt för att undvika transporter helt. Principen ska vara att djur slaktas så nära uppfödningplatsen som möjligt. Jag yrkar bifall till reservation 12 om att Sverige inom EU ska verka för denna princip.

Detta förutsätter en förändring av dagens jordbrukspolitik, där storskaligheten hänger ihop med de långa transporterna. Vi måste verka för en jordbrukspolitik som vänder dagens trend med nedläggningar av gård efter gård och slakteri efter slakteri. I utskottet behandlar vi för tillfället förslag om en småskalig livsmedelsproduktion. Jag hoppas verkligen att utskottet i det betänkandet lyckas enas om förslag som faktiskt kan gynna den småskaliga slakten och dessutom möjliggöra användningen av mobila slakterier.

En väsentlig fråga som tas upp i betänkandet är djurskyddstillsynen. En utredning som föreslår en ny djurskyddsmyndighet är klar. Det verkar inte längre finnas någon tvekan om att en sådan myndighet ska inrättas. Det är ett stort framsteg för djuren eftersom den nuvarande djurskyddsorganisationen har allvarliga brister. I samband med inrättandet av en djurskyddsmyndighet bör något göras åt den lokala tillsynen. I många kommuner brister den i dag. Kommunerna avsätter ofta inte tillräckliga resurser för att djurskyddsinspektören ska kunna göra det som behövs. Naturligtvis finns det också kommuner där det fungerar bra. En fråga som vi snart måste fatta beslut om är om staten ska ta över djurskyddstillsynen. Mycket talar för att det är nödvändigt. Men det beror också på vilka möjligheter den nya djurskyddsmyndigheten ges att stödja det kommunala tillsynsarbetet. Vi avvaktar därför remissbehandlingen av utredningen om djurskyddsmyndighet innan vi i Vänsterpartiet fattar beslut om hur vi ställer oss till den framtida tillsynen.

En annan fråga som behandlas i betänkandet rör cirkusdjuren. Missförhållandena är av rent praktiska skäl stora på dagens cirkusar. Det beror naturligtvis på att djuren transporteras runt i landet och att det inte finns ordentliga utrymmen för dem. Vi anser att det inte är rimligt att icke domesticerade djur ska hållas i den fångenskap som en cirkus innebär. Även förhållandena för övriga djur som deltar i cirkusar bör förbättras.

Sådana förbättringar bör omfatta begränsning av transporterna av cirkusdjuren, begränsning av tiden då djuren är instängda, garanti att djuren får vistas ute och röra sig fritt en väsentligt del av dagen samt garanti för att de djur som naturligt lever i flock ges möjlighet att vistas i grupp med andra djur av samma art. Så är inte fallet i dag, och de nya föreskrifter som utskottsmajoriteten hänvisar till innebär inte tillräckliga förbättringar av de här problemen.

Även tillsynen av cirkusen bör förbättras. I dag har Jordbruksverket tillsynsansvaret vid en första inspektion. Sedan, då cirkusen flyttas runt i landet, har kommunerna tillsynsansvaret. Kommunernas tillsyn har i dag stora brister. Det beror dels på att enskilda kommuner inte har den särskilda kompetens som krävs för att ha bra tillsyn av cirkusar, dels på att tillsynsansvaret läggs på ett flertal olika inspektörer runtom i landet som inte kan få en samlad bild av situationen på cirkusarna. Ett sätt att få förbättrad djurskyddstillsyn på cirkusar är att huvudansvaret för tillsynen läggs på en central tillsynsenhet som ska kunna ta hjälp av lokala eller regionala myndigheter vid inspektioner.

Mot bakgrund av detta borde regeringen föreslå förbättringar av djurskyddstillsynen på cirkusar. Det vore lämpligt att göra detta i samband med förslag om en ny djurskyddsmyndighet. Inte heller i detta fall räcker det med de förslag som de nya föreskrifterna innebär. Vänsterpartiet har i

betänkandet ett särskilt yttrande om cirkusdjur, men jag vill ändå yrka bifall till reservation 8, som tar upp cirkusdjurens situation.

En fråga som inte behandlas särskilt utförligt i betänkandet är förhållandena i kycklinguppfödningen. Vi kunde i förrgår läsa i Aftonbladet och Expressen om hur slaktkycklingarnas korta och plågsamma liv ser ut.

Enligt en ny undersökning visar det sig att endast en dryg tredjedel av kycklingarna var helt normala och utan skador. Hela 15 % hade så allvarliga skador att de hade svårt att röra sig. 1,3 % eller 845 000 kycklingar var så allvarligt skadade att de lade sig ned så fort de fick möjlighet till det. Orsaken är naturligtvis en osund avel och en uppfödning där det enda syftet är att djuren ska växa så fort som möjligt. Djurskyddet tvingas träda tillbaka när ekonomin och profitjakten tar över. Och detta är självklart oacceptabelt.

Det finns åtskilligt mer av missförhållanden som jag skulle kunna gå igenom. Det handlar om burhönsen och de förlängda dispenserna, att det är dags att få ett slut på minkfarmningen i Sverige, hur illa aporna i Smittskyddsinstitutets ahus fortfarande har det och att exporten fortsätter av två veckor gamla kalvar till andra länder där de föds upp på en järnfattig kost för att deras kött ska bli vitt och därmed passa vissa konsumenter.

Det finns många djurrättsfrågor att tala om, och det lär oundvikligen bli fler debatter på detta tema.

Jag vill återigen yrka bifall till reservationerna 8 och 12. Vi står naturligtvis även bakom våra övriga reservationer i betänkandet, men för att spara tid så yrkar jag inte bifall till alla.

Anf. 3 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! När Jonas Ringqvist talar om profitjakt så tycker jag att han trampar rätt in i den produktion där det finns seriösa företagare som gör vad de kan efter de förutsättningar som de har fått och efter de möjligheter som vi genom djurskyddslagar och annat har gett dem.

Jag är beredd att kanske i viss mån hålla med om att det kan finnas brister i aveln när man får fram nya kycklingar. Men när han talar om profitjakt så reagerar jag starkt emot det. I så fall sker det ju i syfte att få fram billiga livsmedel. Det är den stora drivfjädern. Och det är såväl konsumentkrav som möjligheten att över huvud taget bedriva verksamhet i Sverige som är orsaken.

Är Jonas Ringqvist beredd att medverka till en seriös diskussion kring dessa problem? Annars är ju risken att även den produktionen försvinner från vårt land, och då vet vi att förutsättningarna inte är bättre när det gäller djurhållningen.

Anf. 4 JONAS RINGQVIST (v) replik:

Fru talman! Profitjakt är naturligtvis det som ligger till grund för att en människa ska kunna pressa djur på det sätt som djur pressas i svensk och utländsk kycklinguppfödning. Jag kan inte se något annat motiv som skulle kunna driva en människa att göra så. Vi har svårt att ställa högre krav på djurhållningen än andra länder. Det är ju ett problem som är direkt kopplat till EU-medlemskapet, att vi inte har möjlighet att gå före på detta område och att vi inte kan ställa tuffare krav. I fråga om detta är det ganska känt vilken ståndpunkt som Vänsterpartiet har och har haft.

Anf. 5 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Återigen upprepas ordet profitjakt som orsak. Orsaken är ju att svenska konsumenter ska få så billiga och bra livsmedel som möjligt. Frågan är vem man ska skylla på. I så fall är det samhällets fel som ligger bakom detta och att vi inte har kunnat hantera det på ett bra sätt.

Genom medlemskapet i EU har vi ju förhoppningar om att vi ska kunna påverka detta. Men Jonas Ringqvist vill ju gå ur EU, och då är det inte lätt att påverka. Oavsett om vi är med i EU eller inte blir vi utsatta för den konkurrens som kommer utifrån. Och det som jag är angelägen om är att vi med de förhållandevis bra förutsättningar som finns i Sverige när det gäller djurhållning ska kunna behålla produktionen. Men självklart ska vi försöka förbättra den, inte minst när det gäller den avel som bedrivs.

Anf. 6 JONAS RINGQVIST (v) replik:

Fru talman! Nu säger Ingvar Eriksson att det är samhällets fel. Ja, det är klart att det är samhällets fel. Vi har ett kapitalistiskt samhällssystem där grundkraften är profitjakt. Vi har en gemensam europeisk marknad i vårt samhälle där vi har nationella begränsningar när det gäller vilka krav som vi faktiskt kan ställa på grund av att vi verkar på en fri marknad.

Ingvar Eriksson talar om billiga och bra produkter. Är de kycklingar som vi kunde se på bilder i Expressen och Aftonbladet i förrgår bra produkter? Jag kan aldrig se dem som bra produkter.

Vi kan se att köttbranschen nu drar i gång en kampanj. Den ska få svenska folket och svenska ungdomar att börja äta mer kött. Men man låter bli att tala om de negativa konsekvenserna när det gäller kött. Man tar inte upp den etiska diskussionen, om det är rätt att hålla djur på ett sådant sätt som svensk köttindustri håller djur.

Anf. 7 CAROLINE HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Dagens betänkande, *Djurskydd*, som innehåller sammanlagt 88 motionsyrkanden från allmänna motionstiden spänner över ett mycket brett fält och rymmer många olika frågor inom just denna rubrik.

Just djurskydd och hur vi hanterar våra djur är något som ständigt är aktuellt och viktigt att diskutera. Och glädjande nog kan man konstatera att det i många av dessa frågor finns en bred samsyn inom utskottet. Däremot anser vi, fru talman, att det är beklagligt att utskottet inte vill gå oss till mötes när det gäller våra krav på en redovisning från regeringen av djurskyddsfrämjande åtgärder inom EU och andra internationella organ. Också i fråga om båsfallsmått, ersättningsreglerna i epizootilagen samt lagstiftningen om kamphundar har vi skilda uppfattningar.

På begäran från bl.a. Kristdemokraterna hade vi för drygt en vecka sedan här i kammaren en aktuell debatt om BSE och djurhantering där vi närmare utvecklade vår syn på just dessa frågor. Därför kommer jag inte att i dag gå djupare in på dessa frågeställningar.

Jag ska i denna debatt till att börja med ta upp en fråga som rör distriktsveterinärorganisationen. Statens jordbruksverk genomdrev 1995 en omorganisation av distriktsveterinärsystemet enligt en modell som i remissyttrandet från Riksrevisionsverket kritiserades för att bli alltför kostsam. Trots att en tredjedel av den dåvarande distriktsveterinärkåren valde att övergå till privat verksamhet förblev statsanslaget oförändrat.

Det innebär att organisationen har haft ca 80 miljoner kronor per år att fördela på sina 240 anställda mot de tidigare 340 anställda. Detta innebär ju att det är mycket svårt för de privata veterinärerna att kunna konkurrera med de statliga.

De statliga distriktsveterinärerna är officiella veterinärer, anställda av staten bl.a. för att möta de krav som EU ställer på övervakning av djurskydd och smittskydd. De sorterar i denna egenskap under Statens jordbruksverks tillsynsavdelning, djuravdelningen. De är också anställda av staten för att bedriva djursjukvård och sorterar då under distriktsveterinärorganisationsavdelningen. Verksamheten sker i båda fallen efter affärsmässiga principer, och den anställde veterinären erhåller i båda fallen en fast lön plus ett tantiem, vilket ju är detsamma som provision. Tantiemet utgör hälften av det arvode som avnämaren debiteras. Detta i sig tycker jag kan ifrågasättas.

Statens jordbruksverk ansvarar för tillsyn över all veterinär verksamhet, alltså även över de privata veterinärer med vilka man konkurrerar. Att en tillsynsmyndighet konkurrerar med den verksamhet över vilken man ska utöva tillsyn kan inte betraktas som sund konkurrens.

Småföretagsdelegationen konstaterar i sitt betänkande SOU 1998:94 ”det som särskilt allvarligt att staten använder skattemedel för att konkurrera om djurhälso- och djursjukvård för sällskapsdjur och ridhästar där statligt engagemang inte borde förekomma, allra minst på orter där fungerande privat vård redan finns. Det är olämpligt att Jordbruksverket i egenskap av konrollerande myndighet bedriver affärsverksamhet vad avser djursjukvård och därmed konkurrerar med de veterinärer som man skrivit författningar för och bedriver tillsyn över.”

Utredningen konstaterar också att verkets myndighetsutövning bör skiljas från affärsverksamheten på ett tydligt sätt och att högre krav måste ställas på kostnadsredovisningen av distriktsveterinärorganisationens verksamhet i syfte att hindra att statliga medel används i den konkurrensutsatta verksamheten.

Även i den rapport som Statskontoret överlämnade till regeringen den 28 mars 2000, *Staten som kommersiell aktör*, kommenterar utredaren Jordbruksverkets roll på följande sätt i sin slutbedömning:

”Särredovisningssystem och organisatoriska lösningar inom ramen för myndighet” – Statens jordbruksverk – ”är inte en garanti för att undvika korssubventionering samt sammanblandning av myndighetsutövning och kommersiell verksamhet. Det kan räcka med att andra aktörer misstänker sådana omständigheter för att konkurrensen rubbas eller att en konkurrenssituation över huvud taget inte uppstår. Mot bakgrund av detta delar Stadskontoret Konkurrensrådets uppfattning att den bästa lösningen på rådande konkurrensproblem är att avskilja DVO från Jordbruksverket.”

Distriktsveterinärens traditionella arbetsuppgift, att bota sjuka djur i animalieproduktionen samt hästar som används i jord- och skogsbruk, har minskat i omfattning. Statens jordbruksverk har av denna anledning fått vidkännas ett stort inkomstbortfall. För att kompensera för detta borfall satsar man på att bygga ut vården för sällskapsdjur och sporthästar. Inkomsterna från dessa sektorer utgör i dag tillsammans 40 % av de totala intäkterna. Stora summor används för att bygga upp sådan verksamhet på orter där det redan finns fungerande privat vård för dessa djur-

slag. I så gott som alla annonser om lediga tjänster som distriktsveterinär efterfrågar SJV kompetens på smådjur och häst.

I juni år 2000 gick den dåvarande biträdande näringsministern Mona Sahlin i Dagens Industri till hårt angrepp mot de kommuner som konkurrerade ut privata företag och krävde att dessa skulle straffas med böter. Varför gäller inte detsamma när det är staten som konkurrerar ut företag? Det kan man verkligen fråga sig!

Därför anser vi att det nu är hög tid, fru talman, att genomföra en översyn och återkomma med förslag som syftar till konkurrensneutralitet mellan privatpraktiserande och statligt anställda veterinärer, såsom framförts i reservation nr 4 i betänkandet som jag yrkar bifall till.

I reservation nr 5, som jag också yrkar bifall till, tar vi upp frågan om förordnande av veterinär vid tävling med djur. När distriktsveterinärerna omorganiserade sig 1995, som jag tidigare beskrivit, började Statens jordbruksverk att tillämpa djurskyddslagen på ett sätt som man inte tidigare hade gjort. Man kräver fr.o.m. den 1 juli 1995 att den veterinär som t.ex. övervakar ryttartävlingar ska vara anställd av Statens jordbruksverk. Före detta datum utfärdade SJV ett förordnande som gav den förordnade tävlingsveterinären erforderliga befogenheter för att övervaka tävlingen. Statens jordbruksverk intresserade sig endast för att djurskyddsaspekterna uppfylldes och lät den arrangerande ridklubben och tävlingsveterinären, eller det företag vilket denne var anställd i, lösa ersättnings- och anställningsfrågorna. Detta system fungerade alldeles utmärkt, och alla inblandade parter var nöjda med systemet. Det gav bl.a. möjlighet för de många veterinärer som är funktionärer eller medlemmar i ridklubbar att stödja klubbarnas verksamhet genom att t.ex. ställa upp gratis eller att tillsammans med klubben komma överens om en taxa för att vara tävlingsveterinär. I och med att SJV numera inte tillämpar djurskyddslagen på det sätt som man tidigare gjort är detta inte längre möjligt. SJV har alltså skapat ett monopol på denna verksamhet.

Ryttartävlingar, där tävlingsveterinärer erfordras, arrangeras i regel som tvådagars tävlingar över en helg, och priset för att Statens jordbruksverk tillhandahåller tävlingsveterinärer för en sådan tävling kan ligga på uppemot 10 000–15 000 kr. Det är inte ovanligt att en ridklubb arrangerar uppemot fyra tävlingar per år.

Man kan också notera att det knappast existerar några statligt anställda veterinärer som är specialiserade just på häst, utan så gott som alla hästspecialister är privatpraktiserande. Dessa vill i regel inte gå in i ett anställningsförhållande med SJV för att vara tävlingsveterinärer. Detta medför i sin tur att det är ganska vanligt att de veterinärer som övervakar hästtävlingar saknar erforderlig kompetens, vilket i sin tur – och det måste vara det viktigaste för oss alla här – kan äventyra djurskyddet. Detta innebär också att det totala utbudet av tillgängliga tävlingsveterinärer minskar, och det är väl känt hur svårt det är att få tag på tävlingsveterinärer. Många tävlingar har fått ställas in av denna anledning.

Vilken ekonomisk betydelse tävlingsveterinärsverksamheten har för SJV är obekant, men för ridklubbarna och för ridsportens många utövare har de ovannämnda förhållandena stor ekonomisk betydelse. Ändras djurskyddslagen så att tävlingsveterinären inte längre måste vara anställd av SJV, utan endast behöver förordnas med erforderliga befogenheter, uppnår man enligt vår uppfattning tre viktiga positiva effekter.

1. Man avskaffar det statliga monopolet.
2. Man stärker djurskyddslagen i och med att utbudet av kompetenta veterinärer villiga att tjänstgöra som tävlingsveterinärer ökar.
3. Man ger dessutom ett välbehövligt ekonomiskt tillskott, och det kan väl inte vara fel.

Fru talman! I denna fråga borde det inte råda någon politisk oenighet. Jag tror också att de som företräder majoritetstexten i utskottsbetänkandet egentligen inser det orimliga med rådande situation. Här har nu riksdagens kammare möjlighet att skicka en positiv signal till alla dem som engagerar sig ideellt i ridsportverksamheten. Ta den chansen!

Anf. 8 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig inleda med att tacka för den debatt som vi hade om BSE och djurhållning här i riksdagen förra veckan. På det stora hela var det en sansad och bra debatt som visar att vi har, de politiska partierna emellan, en mycket stor samsyn kring frågor vad gäller djurskydd och djurhållning.

Fru talman! Människan har genom sin unika ställning i naturen ett mycket stort ansvar och en skyldighet att behandla sina djur väl. Som djurägare och människa gör det ont i mig varje gång jag ser att detta ansvar inte tas av en del. Dock ska vi komma ihåg att det stora flertalet behandlar sina djur på ett bra sätt. Svensk djurhållning tillhör de absolut bästa i världen. Med detta inte sagt att den svenska djurhållningen inte kan förbättras ytterligare. Vår ledstjärna måste vara att sträva efter ständig förbättring vad gäller vår djurhållning.

Den svenska djurhållningen är i stora stycken ett föredöme för övriga länder inom EU. Jag och Centerpartiet anser att det är viktigt att Sverige jobbar för att djurskyddsreglerna i EU skärps efter svensk modell. Sverige har i dag en stark djurskyddslag, och många uppfödningmetoder som är tillåtna inom EU är förbjudna i Sverige. Det tycker jag är en klok och riktig inriktning. Att lagen är stark och bra betyder emellertid inte med automatik att efterlevnaden garanteras. Vi måste fortsätta att jobba med att se till att lagen verkligen efterföljs av alla.

Fru talman! Jag skulle vilja tala om något som i mina ögon är en mycket viktig fråga för att arbetet med bekämpning av smittsamma sjukdomar ska bli effektivt och underlättas. Våren 1999 beslutade riksdagen om en ny epizootilag och en ny lag om zoonoser. I detta sammanhang motsatte sig Centerpartiet förslaget att minska ersättningen för produktionsbortfall vid epizootiutbrott till 50 %. Det finns all anledning att återuppta debatten kring dessa frågor, särskilt mot bakgrund av den senaste tidens utveckling i fråga om BSE och dess utbredning inom EU. Den sänkta ersättningsnivån innebär enligt min mening en ökad risk för att icke seriösa djurägare försöker dölja sjuklighet hos sina djur. Tyvärr vann inte vårt förslag den gången gehör. Vi har fortsatt vår kamp för att förbättra den lagstiftning som antogs 1999. Vi har gjort det bl.a. i budgetsammanhang och i vårt förslag tillskjutit medel så att vi ska kunna uppnå de ersättningsnivåer som vi hade tidigare. Jag blir uppriktigt sagt lite både förvånad och upprörd över att se den moderata och kristdemokratiska behandlingen av frågan i vårt utskott. Man lämnar bara ett särskilt

yttrande i frågan. Det duger inte att säga att ni motsatte er förändringen och att er åsikt står kvar. Man måste, kära vänner, också skjuta till pengar i det här sammanhanget om man menar allvar.

Slutsatsen av ert agerande är att ni tycker att förhållandena är felaktiga men att ni egentligen inte vill förändra dem. Jag kan inte tolka ert agerande på annat sätt.

Med detta yrkar jag, fru talman, bifall till reservation nr 9.

God djuromsorg är viktig inte bara i ett etiskt perspektiv utan också för en god livsmedelskvalitet. God djuromsorg är en fråga om trovärdighet hos lantbruksnäringen. Konsumenterna ska veta att djuren inte utsätts för lidande under uppväxttid och slakt. Intimt förknippade med en god djuromsorg är transporter av levande djur. I dag pågår en verksamhet som många gånger är upprörande. Djur behandlas illa och transporteras långväga innan de går till slakt. Sverige måste vara pådrivande i EU för att se till att de regler om transporter som finns efterföljs, och reglerna måste skärpas om så är nödvändigt.

Absolut nödvändigt är att EU:s subventioner och stöd till transporter av slaktdjur avskaffas. Låt mig också understryka vikten av att regelverk m.m. ger möjligheter att få i gång små och mobila slakterier. Detta är avgörande viktigt för att vi ska kunna minska transporttiderna för de djur som ska gå till slakt. Det skulle därtill avsevärt minska stressen för våra djur.

Det har i utredningen om det framtida djurskyddet framkastats förslag om att man ska flytta djurskyddstillsynen från kommunerna till något slags högre nivå. Jag tror att det skulle vara en olycklig centralisering, som inte skulle förbättra djurskyddet. Att flytta ansvaret från kommunerna skulle innebära att samordningen mellan den allmänna miljötillsynen och djurskyddstillsynen skulle brytas. Den så viktiga lokal- och personkännedomen skulle förloras, samtidigt som byråkratin skulle ökas, vilket därtill skulle höja kostnaderna.

Låt mig också säga att det många gånger är sociala problem som ligger bakom att bönder missköter sina djur. Fullföljandet av det kommunala ansvaret för dessa sociala problem skulle försämrats om man genomför förslaget om att tillskapa ytterligare en myndighetsnivå och därmed blanda in ytterligare en myndighet.

Jag tycker att vi ska slå fast att djurskyddstillsynen ska ligga kvar hos kommunerna. Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 3.

Avslutningsvis, fru talman: Varje dag gör människor val som påverkar skyddet av och omsorgen om våra djur. Det handlar om alla från den enskilde djuruppfödaren och vidare i förädlingskedjan fram till konsumenten. Låt mig understryka hur viktigt det är med starka och välinformerade konsumenter. Sådana är, vill jag mena, en av de viktigaste garantierna för en sund djurhållning, en djurhållning som vi ständigt strävar efter att förbättra.

Som konsumenter har vi möjlighet att påverka inriktningen på både den svenska och den europeiska djurhållningen. Genom att göra medvetna och genomtänkta val kan vi visa att livsmedel och de sätt som de produceras på är viktiga angelägenheter. Att livsmedel framställs på ett etiskt och ekologiskt riktigt sätt är en central fråga både för oss människor och för våra djur.

Anf. 9 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Eskil Erlandsson vill ifrågasätta vår ambition och vår ärlighet när det gäller det beslut som fattats om ersättningen vid epizootiutbrott. Eskil Erlandsson kan vara lugn för att vi står för det som vi sade när det beslutet togs. Såvitt jag har förstått har hittills anslagna medel räckt till. Skulle vi få ett ökat antal sjukdomar som leder till större ekonomiska krav, är vi givetvis beredda att ställa oss bakom dessa.

Anf. 10 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag hoppas då att Ingvar Eriksson och hans parti i sitt nästa budgetförslag anvisar lite extra pengar, så att det blir möjligt att höja ersättningarna till den nivå som de en gång hade.

Anf. 11 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Eskil Erlandsson kan vara lugn. Det kommer vi att göra om vi bedömer att behov föreligger.

Anf. 12 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Svensk djurhållning är bättre än i de flesta andra EU-länder. Förbättrad kunskap, information och därigenom ökad medvetenhet hos konsumenterna är en del av förklaringen till att djurhållningen är bättre hos oss. Men det är viktigt att vi fortsätter att debattera och att agera för förändringar, för sådana är nödvändiga.

Jag tänker då på exporten av svenska gödkalvar. Svenska kalvar körs till Holland, där de föds upp på blodmjöl, fjädermjöl och fett från kada-verfabrikerna. Man kan inte helt utesluta att det är svenska kalvar som har utsatts för det fruktansvärda djurplågeri som vi med avsmak har kunnat se i TV.

Jag tänker också på kycklingproduktionen. Där finns brister som måste rättas till. Veterinärkontrollerna måste bli bättre i kycklinguppfödningen. Broilerkycklingen vill vi i framtiden inte se.

Jag tänker, fru talman, vidare på test mot galna ko-sjukan. Testen måste genomföras så att svenska konsumenter kan känna sig trygga. Det är inte bara väntan på genomförandet av testen mot BSE-smitta som skapar oro, utan det finns också en oro för konsekvenserna av eventuella falska testresultat. Vilken beredskap har vi egentligen för att förhindra att jordbruksnäringen lider skada av ett mediepådrag kring falska testresultat?

Fortfarande transporteras dagligen djur mellan EU:s medlemsländer på ett regelvidrigt sätt. Fortfarande utförs transporter som pågår i kanske upp till 40 timmar. Exportbidragen för levande djur måste avskaffas. Bidragen gör ju de här plågsamma transporterna lönsamma. Vi socialliberaler anser att transportsträckorna måste kortas ned. Inga transporter ska tillåtas vara i längre tid än sex timmar.

Vi måste få fler småslakterier och mobila slakterier. Vi måste inom EU kräva att EU förbjuder långa djurtransporter.

Men de oacceptabla förhållandena handlar inte bara om regler utan i högre grad om hur man åstadkommer att reglerna efterlevs. Tillsynen av hur man följer reglerna tycks inte fungera.

För att kontrollera att EU:s lagar och regler följs behövs det en kontrollinstans på EU-nivå. EU:s veterinärmyndighet i Dublin, som alltså

inte är någon ny myndighet, kan ges makten att vara en djurens beskyddare. Och för dem som bryter mot de regler som finns måste straffen bli strängare.

När kommer vi under det svenska ordförandeskapet att lyfta upp djurskyddsfrågorna? Hur kommer vi att hantera T-bensteken – en fråga som har dykt upp i dagarna – som man sagt måste förbjudas. Vi har att välja mellan att förbjuda den och att testa alla kor. Hur kommer vi från svensk sida att hantera den frågan? Kommer svenska regeringen att under det svenska ordförandeskapet kräva förbud mot kadavermjöl i allt djurfoder? Då menar jag även foder till grisar och fjärderfä. Kommer vi att kräva förbud mot långa djurtransporter och kontroller av att test mot galna ksjukan genomförs i hela EU? Kommer vi från svensk sida under ordförandeskapet att kräva ett federalt kontrollorgan med rollen som ett matens och djurens beskyddare? Kommer vi att kräva förbud mot att använda kadaverfett i mat och förbud mot maskinurbenad köttmassa i livsmedel?

Fru talman! Jag vill avslutningsvis yrka bifall till reservationerna 11 och 12. Jag yrkar också bifall till reservationerna 4 och 5.

Anf. 13 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Vi hör i debatten att vi har en samsyn. Det språkbruket känner jag igen från miljödebatterna. Jag vet inte om jag tycker att det är riktigt demokratiskt hederligt att säga så. Vi står här för att visa vilka skillnader vi har mellan partier och att vi har olika syn.

Det faktum att det i betänkandet finns 16 reservationer visar verkligen att vi har olika uppfattning i synen på djur och djurens rättigheter. Om vi vill vara demokratiskt hederliga måste vi naturligtvis tydliggöra de skillnaderna. Annars ger vi inte våra väljare möjligheter att välja det parti som de kanske tycker står dem närmast.

Vi ser olika på djurens rätt. Somliga talar om människans överhöghet. Det är kanske dags att kliva ned från piedestalerna och inse att skillnaderna inte är så stora. Tittar man genetiskt kan man se att skillnaderna är otroligt små. Tittar man fysiologiskt kan man se att skillnaderna är otroligt små. Vi har olika sätt att uttrycka oss. Det kanske just är språkbärräerna mellan arter som gör att vi har så svårt att förstå varandra.

Vi anser allmänt i dag att djur kan känna lidande. Mycket av det som finns i djurskyddslagen utgår just från att djur känner lidande. Låt oss också slå fast att djur har känslor. Djur känner glädje, sorg, besvikelse osv. precis som vi gör. Det att ha känslor är kanske det som är typiskt för djur.

Det är kanske också en förutsättning för att däggdjur ska fungera. De måste ta stor vård om de få ungar de får. Vi som har haft djur i praktiken vet att känslor finns hos alla djur och är väldigt uttalande. Det är kanske dags att vi kliver ned från piedestalen och inser att skillnaderna mellan oss och de djur som vi i dag hanterar på ett ibland ganska gräsligt sätt inte är så stora.

Jag vill citera lite grann ur djurskyddslagen, en djurskyddslag som Sverige än så länge är ensamt om. Det står i 4 §: ”Djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt.” Jag kan också läsa det

som står i 1 § i djurskyddsförordningen: ”Stall och andra förvaringsutrymmen för djur skall vara så rymliga att samtliga djur i utrymmet kan ligga samtidigt och röra sig obehindrat. Utrymmena skall utformas så, att djuren kan bete sig naturligt.”

Det intressanta är att det inte gäller alla djur. Det gäller inte försöksdjur, det gäller inte cirkusdjur och det gäller inte heller sällskapsdjur. Vi värderar tydligen också olika djur på olika sätt. Man kan verkligen ifrågasätta om det gäller kycklingar. Den motion som jag väckte i höstas som hette *Djur, en kortlivad plågad stackare* togs också upp i den debatt som var för en vecka sedan.

Jag är glad att forskarna nu äntligen lyfter fram frågan och visar hur otroligt oacceptabel slaktkycklinguppfödningen är i dag. Man kan verkligen inte säga att man undviker lidande för djuren. Man kan inte heller säga att de kan bete sig naturligt eller att utrymmena är tillräckligt stora för att de ska kunna röra sig obehindrat. Det går verkligen att ifrågasätta om slaktkycklinguppfödningen går att bedriva som den görs i dag med stöd av djurskyddslagen.

Man kan också ifrågasätta om man kan säga att djuren får bete sig naturligt när en ko och en kalv aldrig någonsin får träffas, fastän man kan se att det mest naturliga beteendet är att ta hand om avkomman. Man kan verkligen ifrågasätta om de pälsdjur vi har i dag kan bete sig naturligt i de mycket trånga burar som de hålls i. Det gäller framför allt mink.

Det finns alltså all anledning att stärka djurskyddslagen, att utvärdera om det som sker i dag i djurhållningen var lagstiftarens avsikt och att se till att djurskyddslagen efterlevs. Därför är vi från Miljöpartiet mycket glada över att det verkar som att det finns en acceptans i Sveriges riksdag för en djurskyddsmyndighet. V kommer att göra allt som står i vår makt för att se till att djurskyddsmyndigheten finns på plats, som utredningen föreslår, den 1 januari 2002.

Vi är inte överens om allt med utredningen. Vi anser t.ex. att tillsynen ska ligga kvar i kommunerna. Det finns också i en reservation som redan är yrkad bifall till från Centerpartiet och Miljöpartiet. Vi menar att det många gånger när det går snett också finns en social dimension. Det krävs lokala möjligheter att känna både människor och omgivningar för att kunna hantera djurskyddsfrågorna på ett bra sätt. Dessa ärenden är ofta mycket svåra.

När vi från s, v och mp hanterade miljöbalken såg vi till att gamla miljöskyddslagen och gamla skötsellagen lades in i miljöbalken för att de inspektörer som hanterade de lagar som ligger i miljöbalken också skulle kunna titta på djurskyddet för att få en samlad bild av lantbruket. Jag delar fortfarande den uppfattning som vi då gav uttryck för i miljöbalkssammanhang.

Vi kommer från Miljöpartiets sida att lyfta fram slaktkycklingsuppfödningen flera gånger i kammaren. Vi har lämnat in både frågor och interpellationer i ärendet. Jag kommer också att ha en interpellationsdebatt redan nästa vecka den 15 februari om den export av hästar som sker från Sverige. Vi har sett fruktansvärda bilder från slaktmarknader i framför allt Anderlecht. Det kan mycket väl vara svenska hästar som via slaktmarknader förts ut, eftersom slaktpriset på häst är ungefär 1 000 kr mer i Belgien än vad det är i Sverige.

Det här är en fråga som Sverige måste lösa. Det finns olika möjligheter för hur vi ska lösa den. Jag hoppas att den debatt som kommer att ske den 15 februari blir innehållsrik. I dag försvinner ungefär 5 000 hästar ur Sverige. Det är en skam för Sverige. De hästarna hamnar på marknader. Deras väg mot döden är verkligen ett lidandets väg.

Synen på djur i EU är helt annorlunda än den svenska. Vi har upprörts mycket över de bilder på djurtransporter som vi kan se. Den film som visades här i riksdagen, och som det visades delar av i TV, *Some lie dying*, innehöll bilder både från transport och från slakterier som var så gräsliga att de var nästan outhärdliga att se.

Det transportdirektiv som kom som samordnade kraven på hur transportererna ska gå till var en försämring för Sverige. Men som tur är finns det överenskommelser som gör att vi har kvar de striktare regler för bl.a. högräktiga och nyförlösta moderdjur som fanns innan och som vi inte fick ha kvar efter det att direktivet hade kommit.

Det är alldeles uppenbart att direktivet är alldeles för dåligt. I en miljöpartimotion föreslår vi en rad åtgärder, bl.a. kontrollanter, straff mot medlemsstater som inte följer direktivet, stopp för transportörer som inte följer bestämmelserna. Det måste bli ett stopp på dessa djurtransporter.

Det som kanske är orsaken till alltihop är den syn man har i EU. Levande varor jämförs med skruvar, muttrar och strumpbyxor. De är som vilka varor som helst. Men det är de inte. De är levande, kännande varor som måste hanteras på ett helt annat sätt än skruvar, muttrar och strumpbyxor. Den synen måste vi driva igenom i EU. Djur är inte vilka varor som helst.

Det finns en reservation 10 som handlar just om detta som jag yrkar bifall till.

Detta är ett ganska allvarligt betänkande. Jag är ledsen över att det är så många reservationer. Men det är nödvändigt, eftersom vi faktiskt inte har en samsyn. Det finns vissa partier för vilka produktionen och produktionsmöjligheterna är viktigare och där man talar om människans överhöghet.

Vi anser att situationen på slakterierna måste radikalt förbättras. Naturligtvis kan vi som konsumenter välja vilken typ av mat vi äter. Vi kan välja bort kött om vi känner att den svenska djurhanteringen inte håller måttet. Vi kan också välja något som är *second best*. Vi kan välja Kravmärkt, där vi i varje fall vet att djuren har haft ett gott liv och t.ex. fått möjligheten att vara ute under sitt liv.

Men man måste också kräva att hanteringen på slakterierna är human – jag vet inte om man kan kalla det så, men hanteringen ska i alla fall ske på ett så pass bra sätt att den kan accepteras. Nu har vi fått föreskrifter för slakterier långt om länge. Men fortfarande kan vi se att det förekommer hantering på slakterier som knappast tål dagens ljus, också i Sverige.

Vi har synpunkter på strutshållningen. Det är också någonting som man kan diskutera. Behöver vi verkligen struts – en ny köttträs – i Sverige? De utredningar som har gjorts visar att strutsarna inte har det bra. Det finns mängder med skador, oerhörda problem vid transporter och mycket stora svårigheter i slakterierna.

Matz Hammarström kommer att prata en del om cirkusdjuren. Vi är mycket kritiska till förhållandena för dem.

I ett fall hoppas vi på att få en majoritet i kammaren, nämligen för den hantering som sker när det gäller veterinärer vid tävlingar med djur. Jag har också en motion i ärendet som är orsakad av verkligheten. Vi kan se att vid tävlingar för hästar i dag så kan ofta de veterinärer som ska ha tillsyn över djurskyddet inte häst. De kan inte! Naturligtvis är det svårt att vara veterinär. De ska kunna allting från orm till elefant. Man måste inse att veterinärerna ofta måste specialisera sig för att bli duktiga. Det innebär att de som bör vara tävlingsveterinärer vid hopptävlingar t.ex. naturligtvis är hästveterinärer – de som kan häst! Men med det system som Jordbruksverket satte i sjön 1995 är det inte så, utan det är framför allt distriktsveterinärer. De är många gånger väldigt duktiga på ko och gris, men inte duktiga på häst. Det finns också tillfällen där de faktiskt är lite rädda för hästar – och det är inte så konstigt. Hästen är ett stort djur som man måste vara van vid för att kunna hantera. Jag vet fall där hästar har blivit skadade på tävlingsplatser, och där den tävlingsveterinär som har funnits inte har vågat ingripa. Man har då fått köra djur till närmaste djursjukhus, och veterinärerna där har blivit mycket upprörda över att tävlingsveterinärerna inte har kunnat göra ingreppet eftersom de har tyckt att det var ett ganska enkelt sådant. Detta innebär att det finns all anledning att se över dagens system ur djurskyddssynpunkt.

Jag skulle verkligen vilja vädja till s och v att också stödja denna reservation om ni vill djurs väl och inte anser att administrativt krångel och Jordbruksverkets regler är viktigare än djurskyddet i det här fallet. Då ska ni stödja reservationen.

Slutligen har vi reservation 13 som handlar om förbud av export av levande djur. Naturligtvis kan vi inte förbjuda all export av levande djur – det säger sig självt. Vill man exportera en hundvalp eller en häst till en människa som vill ha en sådan i ett annat EU-land så ska inte det stoppas. Men när det gäller export av kalvar så måste jag verkligen ifrågasätta hur de bönder som exporterar kalvar för några extra hundralappar är funtade. Hur kan man medvetet skicka sina kalvar till en uppfödning som man vet innebär lidande, förutom transportererna?

Jag yrkar bifall till reservation 13 och jag hoppas att vi får stöd från Folkpartiet, som också uttryckte detta. Jag vill också yrka bifall till reservation 2.

Givetvis står Miljöpartiet bakom samtliga reservationer, och jag hoppas att vi nästa gång vi hanterar djurskydd inte behöver ha några reservationer. Då kan vi tala om att vi har en samsyn. Innan dess finns ingen samsyn vad gäller djurrätt i den här riksdagen.

Anf. 14 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Fru talman! Vi har hört mina kolleger stå här i talarstolen och beskriva många olika frågor som vi behandlar i betänkandet. Det visar också på att det finns ett stort engagemang för djurskyddsfrågorna bland oss riksdagsledamöter.

Djurens situation engagerar också många, både unga och gamla, människor i Sverige även utomlands. Massmediernas bilder av dessa fruktansvärda scener från slakterier och djurmarknader inom EU, bilderna av vanvårdade djur och nu senast bilderna av slaktkycklingarnas liv här i Sverige upprör oss allihop. Det har skapat en bra debatt och ett livligt engagemang från många.

Jag håller med Gudrun Lindvall om det hon säger om att betänkandet är allvarligt och viktigt. Det är bra att vi har möjlighet att få diskutera detta – i förra veckan och nu även denna vecka.

Jag besökte en gymnasieklass i Karlstad för någon vecka sedan, och när jag berättade vilket utskott jag sitter i så kom alla frågor att handla om djurens situation, vad vi politiker gör och vad vi kan göra åt synen på djur inom EU.

Margareta Winberg har tagit emot ungefär 108 000 namnunderskrifter mot djurtransporter, olämplig djurhantering och djurplågeri. Jag tycker att det är bra att bilderna har visats och att debatten har varit, och är, intensiv. Detta starka folkliga stöd kommer att kunna hjälpa till att förändra och förbättra förhållandena för djuren i hela EU.

Men ändå blir debatten ibland lätt sned. Det är lätt att bara visa på den dåliga sidan för våra djur. Självfallet ska den visas, men man kan också visa att de flesta djur i Sverige har det bra. Vi har ändå en av världens bästa djurskyddslagar, som ger djuren ett egenvärde utöver deras värde för oss människor.

Lagen säger att djuren ska skyddas från onödigt lidande och sjukdom. Det gäller alla djur i människans vård. För djur som finns i animalieproduktionen, pälsdjur eller tävlingsdjur säger lagen att de ska kunna bete sig naturligt. Det är därför förbudet mot de traditionella hönsburarna kom, det är därför rävfarmning med dagens burar är förbjuden osv.

Men det finns brister, och sådant som måste ändras. Mycket av det som sägs i motionerna och betänkandet ligger under behandling i Jordbruksdepartementet och Jordbruksverket. Förhoppningsvis kommer det en djurskyddsproposition under året så att vi får fortsätta att diskutera och utveckla de här frågorna.

Fru talman! I vårt betänkande tas frågor upp där riksdagen och regeringen överlämnat normgivnings- och beslutanderätten till olika myndigheter som har särskild sakkunskap på området. Skälet till den ansvarsfördelningen är bl.a. att frågorna i många fall förutsätter en veterinärmedicinsk och teknisk bedömning snarare än en politisk bedömning.

De aktuella frågorna regleras i ett mycket stort antal detaljföreskrifter utfärdade av främst Jordbruksverket, men också vissa andra myndigheter, t.ex. Läkemedelsverket. Det finns ett stort antal EU-direktiv och förordningar på djurskyddsområdet. Jag skulle kunna stå här och räkna upp alla dessa förordningar och föreskrifter, men det tänker jag inte uppta riksdagens tid med. Jag vill dock nämna detta för att belysa varför vi avslår motioner som många anser är självklara och väldigt viktiga, och varför det inte blir några tillkännagivanden för de här motionerna.

Enligt utskottets mening bör riksdagen behandla djurskyddsfrågorna utifrån ett mer övergripande synsätt än vad många av motionerna syftar till.

Fru talman! Dagens djurskyddslag fungerar, som jag nämnde tidigare, i stort sett bra. Men vissa saker kan bli bättre. Tillsynsfrågan är t.ex. en sådan. Just nu är utredningen om hur djurskyddet ska vara organiserat ute på remiss. Sammanfattningsvis innebär förslaget från utredningen att ansvaret för djurskyddstillsynen förs över till staten och att en ny djurskyddsmyndighet bildas. Eftersom arbetet pågår med denna fråga så vill inte utskottsmajoriteten uttala sig om hur djurskyddstillsynen ska se ut i framtiden. Det gäller t.ex. om den ska vara kvar hos kommunerna som i

dag eller om den ska föras över till staten och om det ska finnas en djurskyddsmyndighet.

Jag ser fram emot att få fortsätta diskutera denna så viktiga fråga under året, för tillsynen är A och O i en kraftfull djurskyddslag.

Fru talman! Vi gör också en kraftfull markering angående djurskyddsarbetet och EU. Vi stöttar regeringen i arbetet och anser att dessa frågor ska drivas hårt nu under vårt ordförandeskap. Under förra veckans debatt redovisade Margareta Winberg arbetet som pågår från Jordbruksdepartementets sida.

Djurskyddsfrågorna ska upp på de allra flesta av ministerrådsmötena under ordförandeskapet, en särskild djurskyddskonferens hålls här i Stockholm under maj månad osv.

Utskottet instämmer till fullo i det allmänna syftet med de motioner som tar upp missförhållanden inom EU. Vi understryker det angelägna i att regeringen aktivt arbetar för att alla djur inom EU ska få det bättre och att de missförhållanden som har konstaterats när det gäller bl.a. djurskydd och transporter inom EU rättas till.

Vi anser också att positionerna hela tiden ska flyttas framåt och att argumenten ska vässas för att driva EU framför oss. Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt och andra myndigheter ingår också i olika grupperingar och påverkar arbetet inifrån.

Det är bra att vi i Sveriges riksdag är ganska eniga om hur hårt Sverige ska driva frågorna. Jag tycker att förra veckans debatt och den här debatten visar detta, trots att det finns många reservationer, som bl.a. Gudrun Lindvall nämnde. Jag tror att det ger ett stöd för regeringens fortsatta arbete med de här frågorna.

Fru talman! En annan viktig fråga som jag vill nämna nu är hönsens situation. Jag har följt den här frågan sedan jag kom in i riksdagen för snart sju år sedan. Under den här tiden har utvecklingen gått framåt. I dag pågår omställningar. Fler och fler höns lever i frigående system. De inredda burarna börjar bli klara för teknikgodkännande.

Det är viktigt att Jordbruksverket gör den här prövningen för att vi inte ska få ut system som kanske t.o.m. är sämre för hönsen än dagens system. Av ett frågesvar från jordbruksministern i november 2000 framgår det att de sista dispensererna kommer att löpa ut inom en tvåårsperiod. I princip ska inga nya dispenser komma till. Men det finns ett men. Om efterfrågan på nya system blir större än tillgången, kan det möjligen bli aktuellt att låta äggproducenter som kan visa upp avtal om köp av nya system fortsätta sin produktion i befintliga burar i avvaktan på leveransen av de nya systemen. Men det kan bara accepteras för en kort tid. Problemet är att det inte finns tillräckligt med godkända anläggningar framme än, och det får inte innebära att duktiga äggproducenter funderar på att lägga av i stället för att satsa vidare.

Fru talman! En fråga som har varit uppe i dag och som vi diskuterade på det senaste utskottssammanträdet är veterinärer vid tävlingar med djur. Jag är förvånad över debatten här i dag och debatten i utskottet. Jag kan inte tänka mig att stödja den reservationen. Jag står helt fast vid den skrivning som finns i betänkandet.

Fru talman! Med det anförda vill jag yrka bifall till hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 15 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Det är riktigt att vi har ställt många frågor från talarstolen i dag. Jag inser att vi måste ha tålmod i en hel del av frågorna och invänta förslag från regeringen. Jag tänker på alla de frågor som har med djurens rätt att göra.

Men det finns en fråga som jag ändå vill upprepa. Den hänger samman med de konsekvenser som ett eventuellt felaktigt eller falskt svar på BSE-tester kan få för de svenska bönderna. Konsekvenserna kan bli enorma. Finns det en beredskap för att förhindra att vi får icke önskade svåra konsekvenser för bönderna?

Anf. 16 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag håller med Harald Nordlund om att det är ett bekymmer med testerna som tas på djuren. Bl.a. säger Statens veterinärmedicinska anstalt att det finns svårigheter här. Det kan bli felaktiga svar, både positiva och negativa. Jag hoppas att regeringen och myndigheterna jobbar med detta och har en stor beredskap för hur man ska agera om det blir sådana här misstag.

Anf. 17 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fråga om Ann-Kristine Johansson delar min uppfattning att om man följer djurskyddslagen, både lagen och förordningen, borde det egentligen inte gå att föda upp slaktkycklingar på det sätt som sker i dag, och detta dels med tanke på att man har avlat fram en ras där själva aveln har lett till djur som utsätts för lidande, dels med tanke på vad som står om naturligt beteende, undvika lidande osv. Det är den första frågan.

Det var intressant att höra att Ann-Kristine Johansson försade sig när det gäller dispens och förbud. Man ska vänta på de inredda burarna, men det finns ju massor av godkända system i dag som gör att varenda en skulle kunna fasa ut sina små burar. Även här kan man verkligen fundera om djurskyddslagen gäller hönsen. När man tittar på naturligt beteende hos mina höns är det mest utmärkande för dem nyfikenheten och viljan att röra sig. Det kan aldrig tillfredsställas i en liten bur, även om det finns en liten sittpinne och ett litet rede i den. Menar verkligen Ann-Kristine Johansson att en inredd bur på något sätt skulle ge hönsen möjlighet att bete sig naturligt?

När man för den här diskussionen måste man också komma ihåg att det gäller individer. Vi kan inte hävda att om djuren i EU får det lite bättre är det okej att våra djur kanske inte får det bättre. Varje liv måste respekteras. Varje individ måste få ett så bra liv som möjligt. Anser Ann-Kristine Johansson att verkligheten är så bra som det ser ut i lagen? Eller är det så att verkligheten faktiskt ser sämre ut i dag än vad man trodde när man instiftade lagen för mer än tio år sedan?

Anf. 18 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! De bilder som vi har sett av slaktkycklingarnas situation är ju fruktansvärda. Samtidigt finns det problem med aveln. Vi köper in avelsdjur som är framavlade utomlands där man inte har den lag som vi har i dag om att man inte ska avla på defekter. Slaktkycklingen är fram-

avlad med hög tillväxt. Skelettet hänger inte med. Det är bl.a. den situationen vi har problem med i Sverige.

Sedan finns det säkert saker som måste åtgärdas här också. Jag vet att branschen tillsammans med departementet och Jordbruksverket jobbar med frågan just nu för att förbättra så mycket som möjligt för slaktkycklingarna. Det kan inte se ut som det gör i dag.

Gudrun Lindvall sade att jag försade mig när det gäller hönsens situation. Som jag ser det måste det finnas både frigående system och inredda burar. Det är därför det är viktigt att Jordbruksverket har den här teknikprovningen där man tittar på om de inredda burarna stämmer överens med djurskyddslagen som säger att hönsen ska kunna bete sig naturligt. De ska bl.a. ha sandbad, rede och en sittpinne att sitta på. Enligt den teknikprovning som görs av Jordbruksverket går det. De inredda burarna fungerar. De äggproducenter som vill ha dessa inredda burar ska också kunna få dem. Men sedan är det jättebra att det är många som har dem frigående. Jag hoppas att det är fler som satsar på frigående system.

Anf. 19 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Jag fick inte svar på min fråga om Ann-Kristine Johansson anser att verkligheten är lika vacker som djurskyddslagen visar. Men det är kanske en lite för känslig fråga att svara på. Jag kan bara konstatera att vi inte har en samsyn här i kammaren när det gäller hönsen.

Jag är glad att det är flera som har börjat upptäcka hanteringen av slaktkycklingarna. Ni hade kunnat läsa min motion i höstas. Då hade ni fått veta det ett halvår tidigare. Men det är kanske lättare när forskare som Bo Algers säger saker. Det är jättebra att detta har kommit nu.

Jag menar att dagens slaktkycklingar är hönsrasens belgisk blå. Vi godkänner inte en fortsatt uppfödning av belgisk blå i Sverige. Vi anser att det är en ras som har sådana defekter att det inte är lagligt tillåtet att använda den i Sverige. Då kan man fråga sig: Hur kan vi tillåta att man fortsätter att använda slaktkycklingsrasen belgisk blå? Det är en belgisk blå. Den har defekter, den kan inte röra sig, den har ont i leder och muskler, den har fel på hjärta och njurar osv. De kan inte föröka sig. Man svälter föräldradjuret för att de över huvud taget ska kunna para sig. Jag undrar om ni har sett en vuxen slaktkyckling, dvs. det som blir höna och tupp av slaktkycklingsrasen. De ser inte kloka ut. De har ben som är så tjocka att de knappt kan röra sig. De rör sig oerhört märkligt. Man kan inte tänka sig att djur kan få se ut så. Jag skulle nästan vilja hävda att det är värre än belgisk blå.

Jag har en fråga till. När får vi en lag om förbud för eldressyr av hund? Jag fick höra av jordbruksminister Annika Åhnberg på sin tid att när vi väntar på något gott väntar vi aldrig för länge. Vi väntar fortfarande. När kommer regeringen att sätta ned fötterna när det gäller den vidriga hanteringen?

Anf. 20 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Djurskyddslagen behöver förbättras. Den är inte perfekt i dag. Den är skarp och bra, men det finns många saker som behöver göras om. Jag anser bl.a. att 4 § bör röra alla djur, så det finns saker som behöver göras bättre. Det är jag överens med Gudrun om.

När det gäller problemet med slaktkycklingar är det så att ute i Europa avlar man fram så att det ska vara så hög tillväxt som möjligt. Därför är det viktigt att det finns gemensamma EU-regler. Det är viktigt att regeringen och jordbruksministern driver frågorna på ministerrådsmötena och i kommissionen, så att det kan komma en förändring inom EU i den här frågan. Även om slaktkycklingar får det bättre här är det också meningen att även resten av EU:s slaktkycklingar ska få det bättre och att det inte ska se ut som det gör i dag.

Anf. 21 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Att Ann-Kristine Johansson och socialdemokraterna inte kommer att stödja reservation 5, Förordnande av veterinär vid tävling med djur, visste vi redan.

Däremot skulle jag gärna vilja ha en förklaring till varför ni inte vill göra det. Det är också viktigt, Ann-Kristine Johansson, att vi försöker inse att den här frågan borde gå att avdramatisera något.

Det vi kräver är att man tillämpar lagen på ett sätt som man gjorde tidigare. Lagen har inte förändrats sedan dess, utan det är tillämpningen.

Vad handlar det här om? Jo, det handlar om att ge veterinären befogenhet att avvisa en sjuk häst från en tävlingsplats. Att det ska vara så märkvärdigt! Det har ju fungerat perfekt innan!

Man kan dessutom fråga sig varför inte en fotbollsdomare är statligt anställd. Det är precis samma förfarande. Ni kanske skulle förorda ett monopol även på denna verksamhet.

Anf. 22 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag är förvånad över den här debatten. Jag förstår inte Caroline Hagström och de andra som står bakom reservationen. Jag förstår inte deras syn.

Det handlar ju om att Jordbruksverket har en föreskrift där man beskriver hur t.ex. hopptävlingar ska se ut och att det finns undantag. När det gäller lokala hästhoppningar med ponnyhästar och svårighetsgrad upp till 1,10 meter behöver man inte ha någon tävlingsveterinär.

Det verkar vara bl.a. de tävlingarna som Caroline Hagström värnar om. Det är för dyrt för ridklubbarna.

Sedan tar hon upp att det var mycket bättre förr. Jag hoppas att vi är överens om att djurskyddet har gått framåt sedan 1995, när det här förändrades, och att det har hänt saker under den här tiden. Därför är det, som jag ser det, självklart att Jordbruksverket ska ha den statliga kontrollen.

Sedan handlar det också om arbetsrättsliga regler. Det är en trygghet för veterinärerna att vara anställda av Jordbruksverket vid en hästhoppning eller en tävling, vid skada och sådant, så jag förstår egentligen inte er reservation i den här frågan.

Anf. 23 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Ann-Kristine Johansson säger här att det har blivit bättre sedan 1995. Det är ju precis tvärtom. Det har blivit mycket sämre. Jag vet inte om Ann-Kristine Johansson har erfarenheter från tävlingsbanan, men det har jag. Och jag har sett en betydande försämring i detta ärende. Det finns inte så många veterinärer att tillgå som kan detta med häst.

Ni säger att ni främjar djurskyddet. Det är precis tvärtom. Ni går emot detta.

Sedan säger Ann-Kristine Johansson att det är tryggare att vara anställd av Jordbruksverket om man får en skada. Men det är inte de signaler jag får från de privatpraktiserande. Kräv i stället att de ska ha en försäkring som visar att man är försäkrad vid skada. Det är inte alls svårt att förändra detta.

Det här handlar bara om en ovilja från ert håll att ändra på någonting som faktiskt är nödvändigt.

Sedan en annan sak som Ann-Kristine Johansson över huvud taget inte kommenterade i sitt anförande. Det är konkurrenssituationen mellan de statligt anställda veterinärerna och de privatpraktiserande.

Anser Ann-Kristine Johansson att det är sund konkurrens att Statens jordbruksverk utövar tillsyn över vilka man konkurrerar med ekonomiskt? Är det sunt att främja djurskyddet genom att man dessutom utövar tillsyn över sig själv?

Anf. 24 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är allvarligt när Caroline Hagström påstår att de veterinärer som Jordbruksverket har inte kan hästar eller har den kompetensen. Om Caroline Hagström har några exempel på just det vore det väldigt bra, för jag tycker att det är allvarligt när man tar upp sådant.

Man sätter pengarna före djurskyddet, anser jag, när man diskuterar om att det kostar ridklubbarna för mycket pengar att anlita Jordbruksverkets veterinärer över en dag och att kanske t.ex. en veterinär som finns i klubben kunde göra det gratis. Jag förstår det inte. Jag tycker att det ger fel signaler till bl.a. hästtjejerna.

Frågan om distriktsveterinärer har Caroline Hagström och jag debatterat i många år, sedan jag kom in i riksdagen 1994. Det har tillsatts en arbetsgrupp i Jordbruksverket för att se över det här, efter de rapporter som har kommit om konkurrenssnedvridning. Vad jag förstår fortsätter den arbetsgruppen att jobba vidare även framöver för att rätta till problem som i så fall finns. Jag har ingenting att säga just nu om hur organisationen i framtiden ska se ut när det gäller distriktsveterinärerna.

Möjligen blir det något annat om det blir en djurskyddsmyndighet som ska ta över även distriktsveterinärverksamheten – vad vet jag. Men det pågår i alla fall ett arbete på Jordbruksverket i den här frågan.

Anf. 25 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! I miljö- och jordbruksutskottets betänkande behandlas 88 yrkanden. 32 av dem kommer från Miljöpartiet. Alla 32 yrkandena syftar till att förbättra djurens livsvillkor. Alla avstyrks av utskottet.

Förra onsdagen var det debatt här i riksdagen. Den direktsändes i både radio och TV. Då uttalade sig företrädare för samtliga riksdagspartier om vikten av god djurhållning och ett etiskt förhållningssätt till djuren och om vikten av att stoppa de långa djurtransporterna och underlätta för hemsakt.

I utskottet och även nu när det gäller att fatta konkreta beslut här i kammaren är det lite annat ljud i skällan.

Vi gröna har reserverat oss och skrivit särskilda yttranden på en mängd punkter. Med tanke på vad som sades i debatten förra onsdagen är det särskilt intressant att se övriga partiers ställningstaganden till fyra av våra förslag: om bättre förhållanden på storskaliga slakterier, om avveckling av subventioner för transport av levande djur, om slakt nära djurens uppväxtplatser och om förbud mot export av levande djur.

Vissa av de här förslagen stöds av något eller några andra partier. Inget av förslagen stöds av moderater, socialdemokrater och kristdemokrater. Var står de egentligen i djurskyddsfrågorna?

I onsdags sade kristdemokraternas Ulf Björklund här i kammaren att det var ”dags att tänka och handla nytt, djärvt och rätt, inför framtiden inte minst för våra barns skull”.

Det lät ju riktigt bra. Men jag undrar: Vad i detta betänkande visar att kristdemokraterna verkligen är beredda att tänka och handla nytt, djärvt och rätt? Är det reservationen angående konkurrensneutralitet mellan privatpraktiserande och statligt anställda veterinärer? Är det partimotionen om dispens för båspallar som ej uppfyller gällande måttföreskrifter? Eller är det motionen om åtgärder för att EU ska kartlägga och dokumentera huruvida djurskyddet åsidosätts vid djurtransporter?

Tänka och handla nytt och djärvt, var det. Det är varken nytt eller djärvt att begära kartläggning och dokumentation av om djuren lider under transporter inom EU. Det är sedan länge ett dokumenterat faktum. Nu gäller det att göra någonting åt dessa och andra missförhållanden.

Vi har flera yrkanden som innebär just aktiv handling. Jag ska nämna tre och samtidigt, fru talman, yrka bifall till reservationerna 11, 12 och 13.

Det gäller förslag att avveckla subventionerna för transport av levande djur. Det gäller förslag att underlätta för slakt nära djurens uppväxtplatser. Det gäller förbud för export av kalvar till länder med en uppfödning som är förbjuden i Sverige. Inget av dessa förslag får stöd av kristdemokraterna.

I onsdags frågade kristdemokraternas företrädare, Ulf Björklund, här i kammaren: Ska svenska gödkalvar verkligen köras i väg till Holland? Lyssnarna och tittarna antog rimligen att kristdemokraternas svar på den frågan var: Nej, kalvar ska inte exporteras till en uppfödning på järnfattig föda för att bli till vitt kalvkött.

Tyvär måste jag konstatera att kristdemokraternas svar på frågan om svenska gödkalvar ska köras i väg till Holland är ja. Hur ska jag annars tolka det faktum att man inte stöder vår motion om att sätta stopp för den hanteringen?

Frågan om etik och moral när det gäller djurhanteringen är i högsta grad en huvudfråga, sade Ulf Björklund i onsdags. Det kanske vore på sin plats att visa det i praktisk handling när vi trycker på voteringsknapparna senare i eftermiddag.

Fru talman! Djurens villkor är bättre i Sverige än på många andra håll inom EU; förhållandena på svenska slakterier likaså. Men med tanke på hur illa det är ställt i många EU-länder är det knappast något vi kan nöja oss med.

Vi kan inte blunda för att det finns mycket som måste förändras och förbättras också i svenska slakterier. Grisar som drivs framåt med elstötar

och kycklingar som hängs levande i benen är två uppenbara missförhållanden som måste åtgärdas. Slaktmetoder som inte är respektfulla mot djuren ska vara förbjudna. Ett underlättande av villkoren för små slakterier och hemsakterier skulle dessutom leda till minskade djurtransporter.

Det här föreslår vi aktivt och praktiskt i en motion som tyvärr har avstyrkts av samtliga andra partier i utskottet. Ska det gå lika illa här i kammaren?

Med tanke på vad övriga partiföreträdare sade i onsdags borde det gå att få majoritet för reservation nr 2. Jonas Ringqvist från Vänsterpartiet har nu glädjande nog sagt att han ansluter sig till reservationen. Men enigheten i djurskyddsfrågor kanske inte är så stor som man ofta vill göra gällande.

Vi har en bra djurskyddslag, men man kan undra för vilka djur den gäller, precis som Gudrun Lindvall sade förut.

Bestämmelsen i djurskyddslagen om att djur ska ha rätt att bete sig naturligt tycks i varje fall inte gälla för cirkusdjur, eftersom det då inte skulle vara lagligt att låta cirkusdjuren leva ett kringflackande liv instängda i trånga burar.

Jag yrkar bifall till reservation 8 som innebär att djurskyddslagen ska utvidgas så att även cirkusdjur får rätt att bete sig naturligt, och att förbud införs mot att på cirkus använda djur som inte finns i tamt tillstånd i Sverige.

Fru talman! I förra veckans debatt beskrev jag den svenska normalkycklingens lidande. Härondagen presenterades en studie – som några har nämnt – utförd av Statens lantbruksuniversitet. Resultatet är skrämmande och ohyggligt, och bekräftar den bild jag gav i mitt anförande och som finns i vår motion från i höstas om kyckling.

Mer än hälften av de kycklingar som föds upp i Sverige har fysiska defekter. Många lider svårt och kan knappt gå. Det är fullständigt ofattbart att denna oacceptabla hantering av kycklingar får fortsätta år efter år. Svensk lag förbjuder avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande för djuren. Men importen av hårdavlade raser kan vi inte hindra, eftersom det skulle strida mot EU:s principer om den fria inre marknaden.

Det visar tydligt att EU:s omtalade frihet kan innebära fångenskap och lidande för andra, och att våra möjligheter att bedriva en klok politik begränsas av EU-medlemskapet. Det måste rimligen ändå gå att komma åt uppfödningen i Sverige av de hårdavlade slaktkycklingshybriderna.

När det gäller slaktkycklingarnas lidande kommer vi att följa den fortsatta utvecklingen mycket noga. Miljö- och jordbruksutskottet ligger i sitt yttrande över vår motion mycket nära ett bifall, skulle man kunna säga, med sin skrivning att utskottet utgår från att regeringen i sitt fortsatta arbete med denna fråga beaktar synpunkterna i motion MJ544. Regeringen kan vara säker på att vi inte nöjer oss med mindre.

Anf. 26 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Om jag ska vara elak kan jag kalla detta för ren och skär populism. Det var ju faktiskt Miljöpartiet och Kristdemokraterna som begärde förra veckans debatt. Det tycker jag visar på ett stort engagemang i just dessa frågor.

Jag vill också tala om för Matz Hammarström att när det gäller de frågor han tar upp i sitt anförande står vi kristdemokrater bakom majoritetstexten i betänkandet, just av den anledningen att regeringen faktiskt förväntas komma med förslag och jobba aktivt med frågorna under ordförandeskapet. Vi vill alltså avvakta det och se vad som händer. Vi tror att det kommer att hända mycket på just detta område. Det tycker jag att utskottstexten vittnar om.

Det är naturligtvis som Matz Hammarström säger att tillsynen av att reglerna följs både inom Sverige och inom EU måste skärpas. Där har vi en viktig uppgift.

Anf. 27 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Det är riktigt att också Kristdemokraterna var med och begärde den debatt som vi hade förra veckan. Men vad händer sedan, när det kommer till konkreta beslut och praktisk handling?

Det är en sak att i en debatt säga att man motsätter sig export av kalvar. När det sedan finns en reservation som säger att man ska förbjuda detta, säger man nej. Det är den dubbelheten jag vill påvisa. Jag tycker att det är min skyldighet att påvisa den så att inte Kristdemokraterna kan köra med falsk varudeklaration.

Anf. 28 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Vi kör inte med någon falsk varudeklaration. Vi har också reagerat mot transporter, och vi tycker också att det är viktigt att man tar tag i frågan och gör något för att förhindra detta.

Jag förstår inte varför Matz Hammarström kritiserar detta. Det är ni som är med och bildar regeringsmajoritet. Det är ni som kan vara med och påverka detta och se till att de partier ni samarbetar med för fram den här frågan. Det gör tydligen inte alla.

Vi är beredda att ta ställning i frågan, men jag tycker att betänkandet visar att man jobbar aktivt i den riktning som Matz Hammarström faktiskt vill.

Anf. 29 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Det förvånar mig att det har undgått Caroline Hagström att vi faktiskt kan bilda majoriteter i andra konstellationer här i kammaren på områden där det behövs. Här skulle vi ha kunnat göra det, även om Socialdemokraterna inte ville stödja förslaget.

Anf. 30 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Matz Hammarström angriper oss för att vi inte har följt upp en del reservationer som Miljöpartiet har skrivit.

Vi har faktiskt efter mycket diskussioner i utskottet kommit fram till att vi vill understödja det som pågår i dag på Regeringskansliet och Jordbruksverket och i kontakterna med EU. Vi tycker att man är på rätt väg. Då är det kutym att vi inte i varje läge reserverar oss, utan avvaktar.

När det gäller kycklingproduktionen är det uppenbart att vissa saker som har med kycklingarnas genetik att göra inte är bra. Det arbetas också med denna fråga.

Under de senaste sju åtta åren har det byggts många slaktkycklingstallar i Sverige efter alla konstens regler och efter alla regler som Jordbruksverket och vi politiker har begärt.

Det är uppenbart att man ska följa upp detta. Man ska sedan jobba vidare i EU för att klara detta på ett vettigt sätt.

Det är också angeläget att ställa en fråga till Matz Hammarström: Menar Matz Hammarström att svenska konsumenter ska bli helt beroende av importerad kyckling? Det är väl antagligen det som blir följden om vi inte försöker få en bra produktion själva, utan blir beroende av import. Det går att stoppa den genom att gå för hårt och för snabbt fram. Men vi ska naturligtvis ta de här incidenterna på mycket stort allvar.

Anf. 31 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag tror att många konsumenter är beredda att betala lite mer för sin mat om de vet att djuren lever under bättre villkor än vad de gör i dag. Jag tror inte alls att det är någon dödsstöt för svensk köttproduktion om vi ställer de kraven. Köttbranschen borde i stället för att propagera för ökad köttkonsumtion förbättra djurens livsvillkor. Det är nog det bästa sättet att rädda branschen.

Det sades något om att det inte är kutym att i varje läge reservera sig. Vi har valt ett antal viktiga frågor i vilka vi reserverar oss. Där borde vi kunna få stöd, om man utgår från vad andra partiföreträdare sade i kam-maren förra veckan.

Med hänsyn till allt som pågår i dag avstår vi från att reservera oss, hörde jag i en replik. Men det har pågått arbete i tiotals år och det händer ju ingenting. Därför måste vi på en del områden säga: Nu vill vi ha handling. Nu vill vi ha förbud mot detta. Men det krävs att fler partier vågar sätta ned foten och inte säga: Vi tittar på det här.

Anf. 32 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Jag blir lite beklämd av att Matz Hammarström säger att det inte händer någonting och att det inte har hänt något på tio år.

Det händer väldigt mycket, faktiskt. Jag vill rekommendera Matz Hammarström att ge sig ut på fältet och göra de besök som behövs. Det har hänt mycket, men det har inte hänt tillräckligt. Hela tiden ligger Sverige i frontlinjen för att förbättra djurhållningen och för att nå säkerhet och trygghet när det gäller livsmedel. Den ambitionen tycker jag att vi alla kan ställa oss bakom. Det är en svensk inriktning och den står vi för och arbetar för.

Anf. 33 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Naturligtvis har det hänt en del på några områden. Men på andra, t.ex. när det gäller burhönsen, har det i stort sett inte hänt någonting på tio år, trots ändrade bestämmelser.

Ingvar Eriksson sade i debatten i onsdags: Vi måste anstränga oss till bristningsgränsen för att försöka ändra regelverk och ekonomiska incitament. Jag har väldigt svårt att spåra de moderata ansträngningarna till bristningsgränsen i det här betänkandet.

Anf. 34 ANNE LUDVIGSSON (s):

Fru talman! Människor runt om i Europa har reagerat mot den hantering och handel med djur som förekommer varje dag inom EU. Jag tror att man kan säga att vi alla är överens om att djurskyddet i Sverige och i övriga EU-länder måste förbättras.

Tveklöst erbjuder svenskt jordbruk de relativt sett bästa förhållandena för djuren i Europa. Sverige ligger på många områden ett stort steg före övriga länder. Svensk djurhållning är mindre intensiv än i övriga Europa, men ändå oerhört hårt driven i ett historiskt perspektiv.

Djuren får betala ett alltför högt pris för att livsmedlen ska kosta så lite som möjligt. Dagligen utsätter vi djuren för grov exploatering och okänslig behandling.

Varje år slaktas ca 4 miljoner grisar i Sverige. Dessutom utnyttjas 1 miljon suggor och ca 7 000 galtar i avel. Många grisar lever instängda på ungefär en kvadratmeters yta i bullriga, dammiga lokaler utan dagsljus och möjlighet att få utlopp för sina naturliga beteenden.

Suggan insemineras två-tre gånger per år. Vid betäckning och förlossning hålls hon fixerad, dvs. instängd i ett så litet bås att hon inte kan vända sig eller ens röra sig. I Sverige får suggor fixeras i upp till en vecka. I de flesta EU-länder fixeras suggan under hela dräktighetsperioden.

I Storbritannien förbjöds fixering av suggor 1999. Ett exempel som Sverige bör följa.

Smågaltar kastreras rutinmässigt utan bedövning innan de är två veckor gamla.

Det föds upp ca 65 miljoner kycklingar i Sverige. Det har vi hört tidigare i debatten. Men modern avel och snabb uppfödning gör att 15 %, kanske fler, har sådana defekter att de känner smärta och inte kan bete sig på ett naturligt sätt.

Från Sverige sker export av kalvar som är två veckor gamla.

Är detta god djurhållning?

Fru talman! Raden av exempel på bristande djurskydd kan göras lång. Djuren har ett eget självständigt värde och en rätt. Djur kan uppleva smärta, lidande, rädsla, men också tillgivenhet och välmående. Vår kunskap om djurens beteende, behov, foder, skötsel och sjukdomar har ökat. Djurskyddslagstiftningen måste i många delar förändras och utgå från de kunskaper vi har om djurens behov.

Regeringen förbereder ett särskilt djuretiskt program med en rad bra förslag för att förstärka djurskyddet. Jordbruksminister Margareta Winberg sade i riksdagsdebatten den 31 januari att hon överväger att inrätta en fristående myndighet som ska ta hand om djurskyddet i Sverige. Denna tanke stöder jag fullt ut.

Ett starkt djurskydd är ett konkurrensmedel i dag och än mer i framtiden. Sverige har kunniga bönder, medvetna konsumenter och en bra djurskyddslagstiftning. Det är en bra plattform att arbeta vidare från med ytterligare förbättringar.

Fru talman! Djurskyddslagstiftningen i Sverige och i övriga EU-länder måste förändras och efterlevas. Djuruomsorgen står högt på den svenska dagordningen under Sveriges ordförandeskap. Det är min fasta övertygelse att Sveriges regering på olika sätt kommer att arbeta för att Sverige även fortsättningsvis ska vara ett föregångsland vad gäller djurhälsa och djurskydd och driva på för förbättringar i övriga Europa. Detta finns det ett starkt stöd för bland Sveriges konsumenter, inte minst bland unga människor.

Anf. 35 ULLA WESTER (s):

Fru talman! Hösten 1999 skrev jag en motion om ranchuppfödning av boskap. Jag döpte den till *Djur i natur*, för det är precis det som ranchdrift går ut på.

Ett och ett halvt år har gått och först i dag är motionen uppe för beslut här i kammaren. Jag kan konstatera att ämnet djurhållning under den här tiden inte precis har minskat i aktualitet.

Mitt syfte med *Djur i natur* är att belysa en diskrepans som enligt min uppfattning råder mellan djurskyddslagen och praxis. Det är faktiskt så att praxis motverkar lagens intentioner. Ett exempel på detta är kravet på uppförande av liggstallar.

Men först lite om ranchdrift.

Djuren lever fritt i naturlig miljö. De går ute – i Skåne mest hela året. De utfordras och får tillsyn och skötsel, men allt sker på djurens villkor och i deras miljö. Inte förvånande är djuren dokumenterat friska och föder på ett naturligt sätt friska kalvar.

Jag vill redan nu påpeka att ranchdrift inte är en metod som passar alla boskapsraser och alla delar av vårt land. Men där förutsättningarna finns vågar jag påstå att djuren har den livskvalitet vi önskar all tamboskap.

I min hemby Rinkaby utanför Kristianstad finns just en sådan ranch som tjänar som ett oerhört bra exempel på god djurhållning.

Tillbaka till kravet på liggstallar.

Enligt lag ska djuren garanteras värme och vila. Uppförande av liggstallar är det vanliga sättet att tillgodose dessa behov på och åtgärden är självklar i de fall naturliga vindskydd saknas. Ranchen på Revingehed, också den belägen i Skåne, är ett exempel på detta.

Men det finns rancher där naturens utformning i sig erbjuder fullgott skydd och där byggnationer således inte bara är obehövlige utan direkt skadliga, vilket jag ska återkomma till.

Djurskyddslagen medger individuella hänsynstaganden och möjligheter till dispenser. Till för bara ett par år sedan medgav klokt nog den verkställande myndigheten i samarbete med länsveterinärer dispenser från kravet på liggstallar om sådana ansågs vara obehövlige.

Plötsligt slog Jordbruksverket till bromsarna och vägrade att utfärda dispenser. Denna förändring i tillämpning har inte någon bäring i någon lagändring utan har sin grund i att missförhållanden hade upptäckts på någon ranch. Man kan således säga att välskötta rancher får ta konsekvenserna av verkets bristande uppföljning och kontroll av sina beslut.

Nu handlar inte min motion om de investeringskostnader som påskrivs ranchägarna utan den handlar om djurskydd. Detta vill jag betona. Liggstallar för nämligen med sig söndertrampad mark som kan skada boskapens klövar. Gödselkoncentrationen blir så stor att miljön skadas, och därutöver ökar riskerna dramatiskt för smittsamma sjukdomar. Kort sagt kan kravet på liggstallar direkt medföra negativa konsekvenser för djuren, dvs. en försämring av djurskyddet.

Enligt min uppfattning måste lagtexten ses över. Den kan inte anses vara tillräckligt tydlig om praxis i själva verket motverkar lagens intentioner. Lagen måste väl rimligen ge utrymme åt de goda exemplen.

Fru talman! Jag är tämligen säker på att jag skulle få bifall till min motion om kammarens sammanträde skulle avhållas bland djuren i naturen hemma i Rinkaby. Men nu är det inte så. För tids vinnande ska jag inte heller yrka bifall till motion MJ542. Vad jag däremot kommer att göra är att återkomma i frågan.

Anf. 36 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! Anledningen till varför jag har anmält mig till den här debatten är att jag har en motion som behandlas i detta betänkande, MJ519. Motionen behandlar frågan om aggressiva hundar. I betänkandet finns ytterligare tre motioner som tar upp samma tema, bl.a. en socialdemokratisk motion, MJ537, av Birgitta Ahlqvist och Lennart Klockare.

När jag så här i efterhand har studerat de olika motionerna måste jag erkänna att den sistnämnda motionen på ett mycket mera nyanserat sätt tar upp problemen och visar på en väg som kanske är mer realistisk än den lösning med omedelbara förbud som jag hade i min motion.

Fru talman! För tids vinning, så att vi hinner färdigt innan frågestunden, tänkte jag inte argumentera för motionen och dess innehåll utan bara konstatera att det är synd att motionerna inom detta område inte ledde till något annat än ett kristallklart avstyrkande. Jag hade hoppats att de kunde vara en början till en bredare diskussion mellan myndigheter, hundägare och deras organisationer, med det gemensamma målet att nå fram till en situation som är bättre för alla parter. Vi kan vara helt säkra på att alla tusentals seriösa hundägare också är intresserade av att få slut på debatten om s.k. kamphundar.

Nu får vi avvakta vad den nya lagstiftningen når för effekter. Jag utgår från att dessa kommer att utvärderas efter något år. Jag kommer att följa utvecklingen, och jag lovar att återkomma om jag konstaterar att lagstiftningen inte har den avsedda effekten.

Anf. 37 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag vill bara mycket kort säga att jag tycker att den linje regeringen, tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet, har valt i frågan är helt riktig. Jag är också glad att kunna konstatera att det finns ett stort engagemang och en stor vilja att tillämpa lagstiftningen både från olika kommuner och från polismyndigheter. Jag ser den lag som har beslutats som ett bra medel för att komma till rätta med problemet.

Anf. 38 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! Jag kommer att följa utvecklingen, och jag lovar att återkomma om jag konstaterar att den lagstiftning som gäller från den 1

januari inte är verkningsfull. Jag hoppas naturligtvis att den är det och att vi inte behöver gå vidare, men om den inte räcker bör vi ta ytterligare steg i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 8 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

4 § Frågestund

Anf. 39 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Kammaren återupptar sina ajournerade förhandlingar, och nu följer frågestund. Följande statsråd deltar: kulturminister Marita Ulvskog, utbildningsminister Thomas Östros, socialminister Lars Engqvist, statsrådet Ingegerd Wärnersson och statsrådet Britta Lejon.

Kulturministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde inom regeringen. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Jag vill erinra om att detta är en frågestund och att frågor och svar ska vara korta och i princip inte överstiga en minut.

Digitala marknätet

Anf. 40 OLA KARLSSON (m):

Herr talman! Digital TV i marknätet har hittills visat sig vara ett stort politiskt fiasko, drivet av kulturministern. Insatserna för att få fart på projektet har varit omfattande. Det har varit mycket stora subventioner. Ett nytt statligt bolag för att hyra ut digitala mottagare har startats, eftersom ingen köpte dem frivilligt. Mycket stora reklaminsatser har gjorts.

En av de mest tveksamma insatserna har varit att statliga bolag har betalat tittaravgifterna för TV 3, Z-TV och Kanal 8. Jag vill därför fråga: Är det verkligen en uppgift för staten eller statliga bolag att betala för att tittarna ska kunna se Stenbecks kanaler?

Anf. 41 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Ola Karlsson ger en grovt felaktig bild av den digitala marksända televisionen. Först och främst är den inte ett fiasko. 42 000 abonnenter finns till denna digitala marksända television.

Det är inte ett projekt som drivs av mig personligen, utan ett projekt som beslutades under den förra kulturministerns period i nära samarbete med Centern, Folkpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det har icke gått några statsbudgetmedel till detta projekt.

De som ser till att man kan hyra boxar är icke ett helstatligt företag utan ett företag där ett stort försäkringsbolag ingår som ägare.

Vad gäller Ola Karlssons fråga kan jag bara säga att staten lägger sig icke i exakt hur dotterföretag till Teracom arbetar för att öka penetrationen i det digitala marknätet, som är en viktig samhällsekonomisk fråga, eftersom vi därigenom skulle kunna frigöra ett stort antal frekvenser att användas för annan verksamhet än TV-distribution.

Anf. 42 OLA KARLSSON (m):

Herr talman! Det är det helstatliga bolaget Teracom som har sagt sig vara villigt att betala för den statliga andelen i boxar för avgiften för TV 3, Z-TV och Kanal 8. Jag tycker att det är utomordentligt tveksamt att statliga medel, oavsett om de går via budgeten eller via statliga bolag, används för att subventionera Stenbecks kanaler. Det är Kulturdepartementet som utövar ägandet i Teracom och som därmed har alla möjligheter att påverka vart och hur statliga medel går.

Tycker kulturministern att det är angeläget att statliga medel går till att subventionera Stenbecks kanaler?

Anf. 43 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Det är ett viktigt allmänintresse att se till att vi har en konkurrens när det gäller TV-distribution. Vi vill icke ha monopolsituationer, där t.ex. ett enskilt företag, som Stenbecks medieföretag eller andra stora ägares medieföretag, dominerar allt från TV-produktion till TV-distribution. Vi vill ha en mångfald. Det är ett allmänintresse att se till att inte bara satellit- och kabeldistributionen digitaliseras, utan att marknätet – den enda distributionsform vi har för att nå så gott som samtliga hushåll – digitaliseras. Det är också förutsättningen för att *public service* ska fortsätta att vara *public service* och nå samtliga hushåll.

Ola Karlsson har ägnat flera år av sin tid i riksdagen till att beskjuta detta enda projekt som kan förhindra privata monopol i svensk TV-distribution. Jag tycker att det är skandal.

Barnbidraget

Anf. 44 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Min fråga riktar sig till socialministern och avser en något förvirrad diskussion om barnbidragshöjningen kontra socialbidragen.

Det är klart att många, och så även jag, upprörs av att det som var avsett att förbättra barnfamiljernas konsumtionsstandard i vissa kommuner uteblir för socialbidragstagare, dvs. för dem som allra bäst behöver förbättringen. Regeringen har markerat sina intentioner, och jag har inget att invända mot det. Det är snarare ett systemfel, och det största felet kanske är att vi har alldeles för många socialbidragstagare.

Häromdagen kom det dubbla budskap, som skapade förvirring. Kommunförbundets jurist säger: Så kan man inte göra – man kan inte

särbehandla. Socialministern säger i ett TT-meddelande: Det är i alla avseenden fel. Han hänvisar till egna jurister.

Då är min fråga, när det nu har gått några dagar: Har ni rätt ut vad som gäller?

Anf. 45 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Kenneth Johansson vet att han kan lita på mig. Det är jag som har rätt. Frågeställningen är följande.

De principer som gäller för socialbidrag eller för försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen bygger på att det ska vara ett yttersta skyddsnät för människor som inte kan klara sin försörjning på annat sätt. Det är viktigt att vi har detta. Vi kommer ganska snart att lägga ett förslag till en moderniserad socialtjänstlag. Det är viktigt att vi har detta system.

Det får inte förväxlas med andra generella stödformer, exempelvis barnbidrag eller annat, som utgår från andra principer.

När regeringen lade förslaget om höjning av barnbidraget den här gången var avsikten att alla barnfamiljer, också de barnfamiljer som är beroende av socialbidrag, skulle få en konsumtionsstandardhöjning.

Nu efteråt kan vi säga att vi hade inte tänkt att kommunerna skulle ta barnbidragshöjningen som en möjlighet att minska sina kostnader för socialbidragen. Men många kommuner räknade in det som en fördel och avsåg inte att ta hänsyn till barnbidragshöjningen. Vi har då påpekat att det är fullt möjligt för kommunerna att själva fatta beslut om att endera höja socialbidragsnormen eller alternativt inte ta hänsyn till barnbidragshöjningen. Under alla omständigheter kräver det långsiktigt att vi justerar socialbidragsnormen, vilket regeringen kommer att göra för att förhindra att det ska uppstå en diskussion mellan staten och kommunerna i detta fall.

Anf. 46 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Det var klart besked från socialministern. Jag utgår nu från att det kommer att upptas diskussioner och överläggningar så att det blir samma besked från kommunernas företrädare och intresseorganisation som från regeringens företrädare. Det underlättar hanteringen. Jag märker det på de frågor jag får från förtroendevalda ute i kommunerna som inte vet riktigt vad de ska tro på.

Jag uppmanar socialministern att ta den diskussionen och se till att det blir tydliga och klara besked. Vi ska framför allt se till att få upp många enskilda människor och familjer ur socialbidragsberoendet, genom arbete och utbildning, gärna med höjd garantinivå i föräldraförsäkring – det är ett tips – så att man blir oberoende av bidrag. Jag tycker att det skulle vara behjärtansvärda och nödvändiga åtgärder.

Anf. 47 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Vi får väl leva med att jurister kan ha olika tolkningar av lagstiftningen – det är inget nytt. Kommunförbundets jurist hade läst lagen på sitt sätt, och våra jurister hade i det här stycket uppenbarligen läst den på ett annat sätt.

Regeringens uppfattning är att kommunerna enligt nuvarande socialtjänstlag har möjlighet att göra detta.

Det viktigaste är att socialbidragsnormen lever upp till de krav vi ställer på den, nämligen att vi skulle höja konsumtionsstandarden för barnfamiljerna. Därför har vi sagt att vi gör det nästa gång vi tar ställning till socialbidragsnormen. I väntan på att kommunerna får denna norm att följa kan de själva ta initiativ till att lösa problemen. Det är en uppmaning som jag står kvar vid, och jag önskar att alla kommuner tar det beslutet.

Forskningsfinansieringsorganisationen

Anf. 48 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Herr talman! Forskningsfinansieringssystemet har förändrats, och de forskningsprojekt som tidigare finansierats av Naturvårdsverket, SJFR m.fl. huvudmän håller på att avslutas. Detta gäller även finansieringen av de professurer som Naturvårdsverket inrättat.

Den nya förändring av forskningspolitiken som Vänsterpartiet har biträtt håller på att finna sina former. Men frågan är vem som ska ta ansvar för att finansiera de tjänster som har inrättats av Naturvårdsverket. De är tillsvidare tjänster. De är inrättade på den tiden professorer hade livstidstjänster, och det handlar många gånger om angelägna miljöprojekt som vi behöver som underlag för beslut inom miljöpolitiken. Vem ska ta ansvar för dem under övergångstiden? Är det universiteten? Vem tar annars ansvar för den kunskapsutveckling vi så väl behöver på miljöområdet?

Min fråga går till forskningsminister Östros.

Anf. 49 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Karin Svensson Smith beskriver den nya forskningsfinansieringsorganisation vi har från årsskiftet – en organisation som stärker grundforskningens roll och stärker forskarinflytandet över forskningen. Det kommer också att stärka kvaliteten på svensk forskning. Det innebär att en del myndigheter läggs ned – ett tiotal. I stället får vi fyra nya starka forskarstyrda myndigheter.

En av dem är forskningsrådet för miljö, areella näringar och för samhällsplanering – ett slags forskningsråd för uthållighetsfrågor. Det är självklart att myndigheterna och den nya myndigheten ansvarar fullt ut för all typ av forskningsfinansiering – även för tjänster som har funnits tidigare och som kommer att finnas i framtiden. Det kan regeringen inte lägga sig i.

Naturvårdsverket kommer att ha kvar betydande resurser för miljöinriktad forskning och har också där möjlighet att som myndighet själv besluta över hur man vill använda de pengarna.

Närmare än så kan jag naturligtvis inte svara på frågor om enskilda tjänster, men jag har mycket stora förhoppningar om att den nya organisationen kommer att innebära en förstärkt kvalitet på forskningen kring ekologisk uthållighet.

Anf. 50 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Herr talman! Jag har en följdfråga. Jag vill än en gång betona att vi från Vänsterpartiet och jag personligen tycker att det är en mycket bra

förändring av svensk forskningspolitik. Man har mindre öronmärkt forskning och stärker grundforskningen.

Ska jag tolka ministrarnas svar som att de tjänster som tidigare inrättats inte kommer att inkräkta på universitetens förmåga att finansiera nya miljöprojekt och försörja de doktorander och den forskning man bedriver i dag inom detta område?

Anf. 51 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Vi väljer att förstärka forskningsresurserna både genom att öka universitetets och högskolors fasta resurser och öka de nya forskarstyrda rådens resurser, vilket sammantaget ger väldigt goda möjligheter till en väldigt fin utveckling på forskningsområdet. Det är klart att forskning kring ekologisk uthållighet är en väldigt svensk stark profil. Jag förutsätter att det kommer att satsas stora resurser också av de pengar som redan finns i systemet framöver. Det finns goda möjligheter, och jag har goda förhoppningar om utvecklingen på det området.

Vården av psykiskt sjuka

Anf. 52 KERSTIN HEINEMANN (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till socialministern. Vi har under ett antal kvällar kunnat se på Aktuellt att psykiskt funktionshindrade på olika vårdhem har fått en skandalös behandling som ingen över huvud taget vill ska förekomma. Ett av de stora problemen tycks dock vara att tillsynen fungerar väldigt dåligt. Länsstyrelsen har ansvar för det, men man har tydligen inte klarat av detta på ett bra sätt.

Jag vill fråga socialministern om han har för avsikt att titta över frågan om vem som ska ha tillsynen och hur den ska fungera.

Anf. 53 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Det första som slog mig när jag tog del av dessa reportage var faktiskt hur de privata företagen på detta område misskötte sig – hur man lovar att leva upp till de krav man påstått sig kunna leva upp till inför kommunerna och sedan sviker sin uppgift. Det leder framför allt till följande.

När kommunerna använder privata vårdgivare ska man försäkra sig om att de erbjuder hög kvalitet och att de har personal för att leva upp till det de lovar, och man ska regelbundet följa verksamheten. Det är ett viktigt konstaterande, därför att just på det området arbetar väldigt många privata företag.

Ska kommunerna vara säkra på att få den vård de betalar för måste man hålla kontinuerlig kontakt. Det är kommunernas ansvar att se till att man lever upp till det som stadgas i den nya psykiatireformen.

Till detta kommer att länsstyrelserna ska se till att verksamheten fungerar. Det är allvarligt om länsstyrelserna hävdar att man inte har resurser för att leva upp till detta.

Nu arbetar en utredning för att se över länsstyrelsernas tillsynsverksamhet och se till också att det finns resurser. Vi kommer att i direkta överläggningar med de länsstyrelser som har nämnts här diskutera hur vi ska se till att länsstyrelserna kan leva upp till kraven.

Anf. 54 KERSTIN HEINEMANN (fp):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret. Jag håller med socialministern om att det naturligtvis måste vara kommunerna som har yttersta ansvaret. Det är märkligt att man inte kontrollerar utan skickar i väg människor långt hemifrån, som det verkar, där man inte alls har någon insyn.

Jag menar att det då är ännu viktigare att länsstyrelsen som den nuvarande tillsynsmyndigheten också kan sköta uppgiften.

Folkpartiet har tidigare när det gäller just denna fråga tyckt att det hade varit lämpligare om Socialstyrelsens regionala enheter, som kanske har en större kompetens, hade skött detta. Det kanske finns anledning att fundera på det också.

Anf. 55 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Socialstyrelsen kommer nu att göra en översyn över dessa hem. Det är viktigt. Socialstyrelsen har det övergripande ansvaret när det gäller tillsynsfrågorna på detta område. Men jag tror att det är viktigt att länsstyrelserna också finns med i bilden och att de tar sitt tillsynsansvar på allvar.

Glöm inte bort att denna tillsyn inte bara handlar om att se till i någon sorts ytlig mening. Man har faktiskt möjligheten att beordra fram förändringar. Man har också möjlighet att stänga de hem som inte lever upp till anständiga krav. Tillsyn handlar inte bara om att skaffa information. Man har faktiskt instrument för att ingripa.

Om det är så att länsstyrelserna inte anser sig ha resurser för detta ska vi se till att de får de resurserna. Det här är otroligt viktigt.

Det paradoxala är att de kommuner som försöker göra någonting åt situationen är de som blir lurade i första hand. De har faktiskt betalt. De har köpt upp dessa tjänster, och sedan visar det sig att de som lovar att leverera tjänsterna inte levererar den kvalitet de har utlovat.

Vi ska i direkta kontakter med de berörda länsstyrelserna diskutera problemet för att försäkra oss om att tillsynen kan fungera.

Landsarkiv

Anf. 56 LENNART KLOCKARE (s):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till kulturministern.

Det landsarkiv som är placerat i Härnösand har till uppgift att betjäna hela norra Norrland. Den uppgift jag har fått är att arkivet i Härnösand börjar bli fullt och har problem med att ta emot handlingar bl.a. från Norr- och Västerbotten och därför skulle behöva byggas ut.

Men Härnösand ligger ju på lite avstånd från Norrbotten. Bara för att belysa avståndet kan jag säga att det från Norrbotten till Härnösand är ungefär samma avstånd som från både Malmö och Göteborg hit till Stockholm. Då förstår ni vad avstånden betyder.

Det är framför allt för forskningen som jag tycker att ett arkiv skulle byggas eller iordningställas i Norrbotten. En förträfflig ort där skulle kunna vara Boden. Där finns gott om ändamålsenliga lokaler med tanke på att sjukhuset har flyttat och de strukturförändringar som har gjorts i Försvarsmakten. Här skulle det vara en vinna-vinna-situation för alla inblandade.

Jag vill fråga kulturministern om vi kan emotse ett arkiv norr om Härnösand.

Anf. 57 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! När det gäller planeringen för nya landsarkiv är det en uppgift som faller på Riksarkivet. Det är Riksarkivet som har att avgöra frågor som dessa.

Samtidigt har vi i dagarna tillsatt en utredare av arkivväsendet. Som av en händelse är det landshövdingen i Norrbotten, nämligen Kari Marklund, som är särskild utredare och har detta uppdrag. Han kommer säkert också att titta på just lokaliseringsfrågorna, även om huvuduppdraget inte handlar om landsarkivens lokalisering utan mer allmänt om tillgänglighetsförändring av vårt intellektuella kulturarv. Det är faktiskt det arkiven utgör.

I första hand gäller det att göra denna del av kulturarvet tillgänglig för många fler än i dag med hjälp av t.ex. ny teknik. Men jag vill inte utesluta att han även kommer att ta upp frågor om lokalisering av framtida landsarkiv.

Anf. 58 LENNART KLOCKARE (s):

Herr talman! Om man skulle placera ett arkiv i Norrbotten skulle man med fördel också kunna göra ett bildarkiv och ett fotomuseum. Jag kan bara upplysa om att det finns ett mycket stort antal bilder som är av kulturhistoriskt värde och som skulle behöva bevaras för eftervärlden. Jag vet inte om det i direktiven för utredningen framgår någonting om att man skulle kunna utöka verksamheten vid ett arkiv i en sådan riktning.

Anf. 59 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Det finns inte med något sådant i dessa direktiv, utan de är helt inriktade på att tillgängliggöra det som Riksarkivet och landsarkiven sysslar med i dag. Det handlar om att öppna arkiven för fler, både för allmänhet och för forskare.

När det gäller bild- och filmarkiv finns det andra förslag, dock inte i denna utredning. Och det är många som är intresserade av att få lokaliseringar av sådana arkiv, inte bara Boden.

Tryggheten i skolan

Anf. 60 LARS HJERTÉN (m):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till skolministern.

Jag besöker ofta skolor. Vid ett besök nyligen i en gymnasieskola gick jag förbi ett uppehållsrum. Jag hörde då ett språk som var djupt kränkande, främst för flickorna. Jag tog omedelbart efteråt upp det här med en av lärarna. Han sade: Vi säger alltid ifrån när vi hör sådant här, men det hjälper tydligen inte.

Risken är att man vänjer sig vid en hårdare och hotfullare miljö. Mellan ett kränkande språkbruk och hot och misshandel är steget inte alltid särskilt långt. BRÅ, Brottsförebyggande rådet, säger att 50 000 högstadiееelever utsätts för våld varje år. 26 % av lärarna på högstadiet drabbades 1999 av våld eller hot om våld.

Då blir min fråga till skolministern: Hur ska vi komma till rätta med de elever som hindrar sina kamrater från att ha en lugn och trygg tillvaro i skolan?

Prot. 2000/01:63
8 februari

Frågestund

Anf. 61 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Herr talman! Att skapa en trygg arbetsmiljö på skolan är ett ansvar som är gemensamt för föräldrar, elever och den personal som arbetar på skolan.

Låt oss börja med föräldrarna. Lars Hjertén tar upp hur barn och ungdomar talar. Språket grundläggs när man träffar sina föräldrar och i umgänget med släktingar. Där sätter vi basen. Ställningstagandet när det gäller vilket språk vi använder och markeringen av att ha ett vårdat språk gör föräldrarna. De måste också markera det. När barnen sedan kommer till förskolan och skolan ska givetvis all personal sträva efter att vi ska tala på det sätt som vi vill att andra ska tala till oss.

Ett kränkande språk är en del i en kränkande handling. Skollagen är mycket tydlig när det gäller att vi klart ska ta avstånd från detta. Det kräver tid till samtal. Och det krävs att man ständigt uppmärksammar och understryker det här om vi ska kunna värna om ett bra språkbruk. Det gäller att uppmärksamma på det språkbruk som finns i filmer och som finns i den information som man får via t.ex. IT. Det gäller också att kunna göra analyser och dra slutsatser i skolan.

Anf. 62 LARS HJERTÉN (m):

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Jag har i och för sig inget att invända mot vad Ingegerd Wärnersson säger, men hon kom inte riktigt till slutet på sitt svar på min fråga.

Den gemensamma värdegrunden är vi överens om. Den är bra. Men det intressanta är ju när den prövas i verkligheten. En del skolor har inte gjort särskilt mycket; de reagerar för sent. Andra reagerar kraftfullt och målmedvetet. Däremellan finns det en gråzon av snällhet och konflikt-rädsla, som det står i en större morgontidning i dag. Men risken är att man vänjer sig vid ett språkbruk som är oacceptabelt i vårt samhälle och som också jämnar marken för det som är allvarligare, våld och hot om våld.

Jag vill upprepa frågan: Hur ska man egentligen komma till rätta med de elever som har gått så långt att de tillgriper våld? Då räcker det inte längre med att samtala, utan då måste man tillgripa andra medel.

Anf. 63 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Herr talman! Låt oss då hoppa över det förebyggande arbetet, som ändå är det som vi måste arbeta med för att kunna nå en god miljö i fortsättningen.

Jag kan ta upp ett exempel. Häromveckan besökte jag Umeå. Där lyckas man just med de elever som för tillfället absolut inte kan fungera tillsammans med sina kamrater. Där har man hittat en speciell skola för de här eleverna. Där samverkar man mellan socialförvaltning och skola, men med föräldrarna. Det var det som var det viktiga.

Man hade insett att om man skulle kunna få de här eleverna att ändra sitt uppträdande var man tvungen att också stärka föräldrarna i deras roll gentemot eleverna. Egentligen handlar det om att eleverna saknar ett

självförtroende; det är därför de agerar på ett sätt som vi inte vill acceptera.

Man hittade en skolform. Det var en mindre grupp. Det handlade om att mycket personal sattes in för de här eleverna, men målet var att de skulle tillbaka till sina klasser. Man har hittills fått ett mycket positivt resultat av sin verksamhet. Svaret är alltså att vi behöver mer personal i skolan med specialistkompetens.

Anhörigstödet

Anf. 64 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till socialminister Lars Engqvist.

Tusentals människor i dag vill inget hellre än att arbeta med sina sjuka anhöriga, och de gör ett ovärderligt arbete. Många av dem är oroliga för morgondagen, och många av dem behöver hjälp. Det handlar om korttidsplatser. De behöver stöd och hjälp.

Det finns också många bland de här människorna som känner sig helt utslitna. Med anledning av att Socialtjänstutredningen 1999 också har uppmärksammat behovet av att göra något mer vill jag fråga socialministern om regeringen håller på med den här frågan och aktivt vill föreslå en förbättring på området för dem som vårdar sina anhöriga.

Anf. 65 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Som jag nämnde alldeles nyss kommer regeringen inom kort att lämna ett förslag till en ny socialtjänstlag. I anslutning till behandlingen av den kommer också frågan om anhörigstödet upp. Vi kommer då att redovisa hur vi ser på den här frågan.

Anf. 66 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Människor kände en glädje över att den här frågan lyftes fram i Socialtjänstutredningen. Nu har det gått nästan ett och ett halvt år, och det är en lång tid när man vårdar en närstående. Kan dessa människor se fram emot en positiv behandling av betänkandet *Socialtjänst i utveckling?*

Anf. 67 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Chatrine Pålsson ställer samma fråga en gång till. Problemet är alltså att vi alldeles strax ska redovisa en proposition för riksdagen. Vad den innehåller och vilka avvägningar vi gör där förbehåller jag mig rätten att presentera då. Så jag har dessvärre inget alldeles bra svar att ge nu, men jag lovar att Chatrine Pålsson ska få svaret när propositionen presenteras.

Vården av psykiskt sjuka

Anf. 68 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Herr talman! Även jag har en fråga till socialministern. Den gäller också vården.

Jag såg också de här inslagen som har varit i TV kring psykiskt sjuka som förvaras och drogas ned i vårt land i dag och blev naturligtvis oer-

hört upprörd över att psykiatrireformen inte har fungerat och att vi fortfarande har en sådan situation för människor i vårt land.

Men jag tror att bilden är bredare än så. Det här är väl lite grann av det som vi kan se inom hela vårdsektorn, nämligen vårdens kris. Det finns inte längre personal i tillräcklig utsträckning som är kunnig, kompetent och villig att arbeta inom vården.

Min fråga är: Hur ser ministern på vårdsektorn i stort när det gäller personalresurser framöver?

Anf. 69 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! I debatten om psykiatrin likaväl som i debatten om sjukvården eller vården och omsorgen över huvud taget finns det en risk att problembilderna tar överhanden.

När det gäller psykiatrireformen finns det anledning att påpeka att det har skett väldigt mycket i många kommuner i enlighet med psykiatrireformens avsikter.

Jag har varit ute och besökt en rad kommuner som faktiskt kan visa på lysande resultat. De har levt upp till ambitionen att ta ansvar – det handlar alltså om det kommunala ansvaret – för att se till att vi har en psykiatri som fungerar. Det intressanta med de kommuner som nu redovisas i TV-programmen är att det är kommuner som uppenbart har förstått att de har ett ansvar och att de ska göra någonting, men sedan har de köpt tjänster som inte motsvarar deras förväntningar. Då gäller det för oss att ha instrument för det.

Jag tror således inte att de problem som beskrivs i TV:s program egentligen handlar om att kommunerna inte vill ta ansvar eller om att de inte vet att de har ett ansvar, utan det handlar helt enkelt om att de har fått fel uppdragstagare eller om att det har blivit fel beställningar.

Allmänt sett har vi i svensk vård – sjukvård lika väl som äldreomsorg och psykiatri – ett underskott på personal. Men det redovisas i en rad andra sammanhang hur vi ska kunna tillgodose personalbehovet i framtiden.

Anf. 70 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Herr talman! Man kan alltid fundera över om kommunen med sitt ansvar verkligen kan få skicka människor långt bort från deras närmiljö, för jag trodde att lite grann av ansvaret i psykiatrireformen var att vården skulle ske i närmiljön där människor känner sig trygga.

Det finns två olika bilder, tyvärr, av psykiatrin. Man får en bild när man pratar med anhöriga till psykiskt sjuka som upplever att den inte fungerar och att de inte får hjälp och stöd i den utsträckning som de skulle behöva. Sedan finns det fina delar i psykiatrin som verkligen fungerar. Jag tror att om man frågar ett antal människor som behöver vård får man nog väldigt olika bild av hur vården fungerar i dag.

Jag är oerhört orolig för patientsäkerheten. Kan en patient känna sig säker och trygg i dag inom vården? Har vården tillräckligt med kompetent personal för att man ska kunna känna sig trygg? Om detta borde det faktiskt göras någon form av utredning, nu när det dels är så mycket personal som är utbränd, dels personal som slussas runt via vårdföretag och man inte har tillräckligt mycket fast anställd personal längre.

Anf. 71 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Nej, jag tror inte att man kan säga att sjukvården lever upp till alla de krav som vi har anledning att ställa på sjukvården eller patientsäkerheten så länge det råder personalbrist.

I den sjukvårdsplan som antogs av riksdagen i höstas anvisas hur staten för till resurser till sjukvårdshuvudmännen och till kommunerna också för att klara uppdraget när det gäller psykiatrin. Här handlar det i hög grad om att skapa resurser för att anställa personal för att kommunerna och landstingen ska kunna leva upp till de krav som vi ställer på dem. Jag är inte alldeles säker på att den resursförstärkningen räcker för att vi ska känna oss trygga. Men vi får möjlighet att återkomma det närmaste året till diskussionen om hur vi kan se till att landsting och kommuner kan leva upp till kraven på patientsäkerhet och en god vård.

Sedan detta med de kommuner som har uppmärksammats. Nej, jag säger inte att de har valt rätt. Hela psykiatrireformen bygger ju på att man ska söka stöd i närmiljön, det är riktigt. Till skillnad mot de kommuner som inte har gjort någonting – det finns sådana exempel också – har dessa kommuner ändå försökt att göra någonting, men sedan har det blivit helt fel.

Jag tycker att de kommuner som har tagits upp i det här reportaget ska se över vad det är för avtal de har tecknat. Och alla kommuner som utnyttjar entreprenörer ska ställa mycket höga krav på kvaliteten.

Den svenska öppenheten

Anf. 72 ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag har en fråga till demokratiministern.

Regeringen har ju gjort öppenhet till en paradfråga under ordförandeskapsåret – en öppenhet som jag trodde utgick från samma grundinställning, att medborgarna måste ha insyn i vad vi politiker och tjänstemännen i allmänhetens tjänst sysslar med. Jag trodde i min enfald att uppdraget också var att Sverige skulle exportera öppenheten och inte importera slutenhet och hemlighetsmakeri.

Min fråga till demokratiministern är: Hur förhåller det sig egentligen med arbetet för att öppna EU? Kämpar inte demokratiministern längre för att öppenheten också ska vara huvudregeln i EU?

Anf. 73 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Herr talman! Jag tror inte att det finns någon enda fråga som jag har ägnat mer tid åt än frågan om att just försöka exportera den svenska öppenhetsprincipen till Europasamarbetet.

Självfallet handlar regeringens arbete på den här punkten om att skapa möjligheter för Europas medborgare att granska makten och de beslut som fattas inom den europeiska unionen. Självfallet är det inte så att regeringens arbete handlar om att minska öppenheten i Sverige.

Anf. 74 ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Kommer den svenska regeringen och demokratiministern att acceptera någon form av inskränkning i den svenska offentlighetsprincipen?

TV-listan

Frågestund

Anf. 76 BARBRO HIETALA NORDLUND (s):

Herr talman! Jag vänder mig till kulturministern.

Jag tycker att det skulle vara intressant att få ministerns syn på en fråga som vi i och för sig behandlade här i riksdagen för, tror jag, ett och ett halvt år sedan ungefär. Det gäller utvecklingen av den s.k. TV-listan.

I mediedebatten i går spekulerades det om risken för att *public service*-TV och TV 4 inte får sändningsrätten till fotbolls-VM år 2002 och år 2006. Det har också uttalats från Fifa att viktiga matcher – viktiga matcher för Sverige, uppfattar jag att det är – ska visas i allmän TV.

Jag tycker att det råder oklarhet och förvirring i debatten om hur det ska gå till och till vilket pris. Därför blir frågan: Vem ska agera? Avser regeringen att göra det?

Anf. 77 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Precis som Barbro Hietala Nordlund säger lämnade vi från regeringens sida till riksdagen för ungefär tre år sedan ett förslag som gällde möjligheten att upprätta en s.k. sportlista i enlighet med EU:s TV-direktiv. Det ledde till vissa konvulsioner i denna riksdag. Långt senare kom det ett beslut från riksdagen som såg något annorlunda ut än regeringens förslag. Man ville då ta hänsyn till en del intressen som framför allt Fotbollförbundet och kanske också andra förbund i Sverige hade fört fram.

Regeringen har under hand undersökt möjligheten att göra en kraftfull sportlista med utgångspunkt från det beslut som riksdagen så småningom fattade. EU-kommissionens underhandsbesked är att vi sannolikt kommer att ha mycket små möjligheter att införa en sådan sportlista. Det kommer kommissionen inte att acceptera.

Det behöver inte betyda att läget är helt dystert. Däremot kan det vara väldigt svårt för regeringen och också för riksdagen att agera i detta läge. Jag hoppas självfallet att vi ska kunna få se fotbolls-VM 2002 och 2006 i de TV-kanaler som når i princip hela svenska folket. Allt annat vore till stor skada för framför allt idrottsrörelsen, för fotbollen men naturligtvis också för TV-kanalerna som når en stor publik.

Vi får lita till Blatter – så verkar det vara just nu – till att börja med. Men vi undersöker naturligtvis möjligheten att agera också politiskt.

Anf. 78 BARBRO HIETALA NORDLUND (s):

Herr talman! Tack för svaret. Jag har ingen följdfråga utan mer ett konstaterande att detta är läget nu. Blatter är alltså Fifas ordförande, och det är han som har gjort det här uttalandet.

Tack för svaret.

Anf. 79 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till utbildningsminister Thomas Östros.

Jag har hört att det pågår diskussioner i regeringen om fördelningen av nya utbildningsplatser vid högskolornas vårdutbildningar. Det gäller läkare, sjuksköterskor m.fl.

Det lär inte finnas en enda ny plats i Stockholmsregionen. Befolkningsandelen i Stockholmsregionen skulle ge oss som bor där 200–300 nya platser. De befintliga platserna i Stockholm är de som flest har sökt till, och det är den enda ort där alla utbildningsplatser på alla linjer inom vården är övertecknade.

Jag vill fråga utbildningsministern: Har jag hört rätt? Varför är det i så fall på det sättet?

Anf. 80 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Helena Bargholtz måste ha en väldigt centralt placerad position på mitt departement, för jag känner ännu inte till hur den fördelningen kommer att falla ut. I den meningen kan jag nog lugna Helena Bargholtz.

Det som är viktigt och väldigt positivt är att vi är på väg att lösa en fråga som vi har slitit med i 20–25 år; vem som ska ha ansvaret för vårdutbildningarna i den högre utbildningen, inte minst sjuksköterskeutbildningen. Nu har vi en överenskommelse med Landstingsförbundet som ska konfirmeras av landstingen. Och vi har en möjlighet att lägga fram en proposition till riksdagen om ett förstatligande av vårdutbildningarna, så att de kommer in i högskole- och universitetsvärlden. Det höjer statusen och kvaliteten, och vi kan bygga ut sjuksköterskeutbildningarna mycket kraftigt. Jag räknar med att den utbyggnaden kommer att ske över hela landet, för behovet av sjuksköterskor finns över hela landet.

Men jag återkommer. Och om jag behöver hjälp, vänder jag mig gärna till Helena Bargholtz för att bereda ärendet vidare.

Anf. 81 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Man ska ju inte efterforska källor.

Jag kan väl säga att jag känner mig aningen lugnare just för stunden. Men jag hoppas att det som statsrådet framför också är något som står sig i den fortsatta beredningen.

Vi har ju från Folkpartiet betonat hur viktigt det är att resurserna följer efterfrågan. Det handlar inte bara om sjuksköterskor. Det handlar i väldigt hög grad också om läkare. Låt pengarna, när man fördelar hela den nationella kakan till den här typen av utbildningar, följa efterfrågan. Om det är så att man kan få alla platser fyllda i Stockholmsregionen är det klart att det är i Stockholmsregionen man också ska ha det mesta av resurserna.

Då ser jag med tillförsikt fram emot den fortsatta beredningen av det här ärendet.

Anf. 82 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att dels studenternas söktryck avgör, dels också riksdagens önskemål som representanter för svenska folket. Det är naturligtvis så att vi här har ett samlat ansvar för utbildningen i hela landet. Skulle vi ha använt Helena Bargholtz metod för att fördela platser skulle vi inte ha fått de fantastiskt fina effekter som vi har fått i stora delar av landet, där man har byggt upp nya, starka högskolor som är med och omvandlar hela regioner och gör att vi faktiskt kan se framåt med lite tillförsikt även i regioner som tidigare inte har haft högskoletradition.

Så visst måste det vara en kombination. Det ska vara studenternas intressen men också riksdagens önskemål om att vi ska se till att ha en bra högre utbildning över hela landet. Det gäller i högsta grad även Stockholm, som är en mycket viktig del av landet.

Folkhögskolorna

Anf. 83 WILLY SÖDERDAHL (v):

Herr talman! Jag har en fråga till kulturministern. Folkbildningen är ju ett viktigt inslag i demokratin i vårt land, och vi hänvisar ofta till den i de texter som finns i betänkanden och propositioner här i riksdagen. Jag har besökt många olika folkhögskolor i landet, och det jag har sett och hört bekräftar vad vi har skrivit. Få institutioner i samhället har lyckats så bra med integreringen av olika samhällsgrupper som just folkhögskolan.

När man besöker folkhögskolorna tas nästan alltid medelstillsdelningen upp till diskussion. Det man främst ifrågasätter är att nytillkommande folkhögskolor innebär att redan existerande skolor får motsvarande minskning i sin tilldelning. Ser kulturministern detta som ett problem eller kanske rentav som en nyttig konkurrenssituation?

Anf. 84 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Herr talman! Folkhögskolorna ligger under mitt ansvarsområde. Folkhögskolorna har mycket stor betydelse för den enskilda människans utveckling, men vi kan också se på bildningen i ett bredare perspektiv. Jag vet också att folkhögskolorna på ett mycket förtjänstfullt sätt ställer upp för många av de vuxna som av ett eller annat skäl har stora svårigheter, och som därför behöver just den form av studier som bedrivs på folkhögskolorna.

Fördelningen av medel till dem ligger däremot inte på mitt ansvarsområde. Det ansvaret har Folkbildningsrådet. I den frågan kan jag alltså inte gå in och göra någon kommentar.

Anf. 85 WILLY SÖDERDAHL (v):

Herr talman! I den budgetproposition som vi har skrivit har regeringen uttalat att folkbildningen är ett nationellt ansvar som är gemensamt för staten, kommunerna och landstingen. Där står också att Folkbildningsrådet fick i uppgift att redovisa och kommentera utvecklingstendenserna när det gäller att kommunernas och landstingens bidrag till folkhögskolorna minskar. Regeringen skulle ha fått en rapport om detta, eller ska få

det senare. Jag undrar om det har skett och om det i så fall föranleder något agerande från regeringens sida. Vi har ju också det här ansvaret.

Anf. 86 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Herr talman! Jag kommer om några veckor att lämna fram en proposition till riksdagen om vuxnas lärande. I den propositionen kommer vi också att redovisa vilka åtgärder vi ämnar vidta när det gäller folkbildningen.

Sjukvården

Anf. 87 CHRIS HEISTER (m):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till socialminister Lars Engqvist. I dagens Dagens Nyheter har Kjell-Olof Feldt skrivit en mycket intressant och tänkvärd kolumn om den svenska sjukvården under rubriken "Väntan heter vår arvedel i vården". Det han resonerar kring är det som vi många gånger har haft en diskussion omkring här i Sveriges riksdag; om bristerna i sjukvården beror på otillräckliga resurser eller om det är så att "resurserna utnyttjas felaktigt därför att de hanteras i ett system som har en förstelnad och ineffektiv organisation", som Kjell-Olof Feldt skriver.

Kritiken är väldigt hård. Han konstaterar att organisationen är så stel att den inte ens har en cykelverkstads förmåga att organisera sin egen verksamhet. Han tar en god vän till hjälp för att beskriva verkligheten. Det handlar om väntan och åter väntan på behandling, operation, läkare och prover. Det handlar om att man inte kan få ha en förtroendefull kontakt och relation till sin doktor när man är mycket sjuk.

Sammanfattningsvis i kolumnen konstaterar han och hans vän att det inte är bristerna i sjukvården som är det stora problemet utan det är att organisationen är alldeles för stel. Man behöver nytänkande. Jag skulle vilja ställa en fråga till socialministern. Det gäller om han delar den synen och den uppfattningen eller om han vidhåller att det bara är fråga om brist på resurser – skjuter man till mer pengar löser man alla problem i dagens sjukvård.

Anf. 88 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! När jag läste Kjell-Olof Feldts artikel tänkte jag: Jag borde ringa upp honom och be att han följer med mig på någon av de resor jag gör i svensk sjukvård, att han talar med sjuksköterskor, talar med läkare och talar med politiker som är ansvariga för sjukvården runt om i landet. Vi skulle kunna diskutera vad som har hänt under 90-talet när antalet anställda har minskat med 60 000 medan kraven från oss som står utanför och behöver vård hela tiden ökar.

Sedan skulle han tvingas höra dem säga det som jag har hört så många gånger: Visst behöver vi organisatoriska förändringar. Visst behöver vi arbeta mer i team, bryta gränserna mellan yrkena och riva ned pyramiderna. Men framför allt behöver vi vara fler i sjukvården. Vi behöver flera händer för att skapa en god vård.

Jag är alldeles övertygad om att också Kjell-Olof Feldt, som är en begåvad människa, skulle imponeras av den enorma sakkunskap som finns

i svensk sjukvård. Han skulle inse att vi bara löser sjukvårdens långsiktiga problem genom att se till att det finns resurser att anställa fler.

Prot. 2000/01:63
8 februari

Anf. 89 CHRIS HEISTER (m):

Herr talman! Nu är det ju så att Kjell-Olof Feldt inte är ensam om att ha de här synpunkterna. Det som gör mig så orolig är att socialministern liksom inte har riktig kontroll på hur verkligheten ser ut i sjukvården. Det stora problemet i dag är ju att rekrytera personal. Man vill inte arbeta i sjukvården. Det beror på att organisationen är sådan att man inte blir sedd som medarbetare. Man har inget inflytande.

När vi från vårt håll vill förändra detta genom att ge möjlighet att både förnya innehållet i och organisationen av sjukvården lägger socialministern ned mer energi på att förbjuda sjukvård än på att vara med och delta i ett arbete med att utveckla den. Det förekommer mycket sådant runtom i landet. Men det är inget som socialministern bidrar till. Han försöker i stället förbjuda nytänkande och möjligheter att göra anorlunda.

Jag är djupt oroad över att socialministern gör det för enkelt för sig i sjukvården när han säger att det är bara mer pengar som löser alla problem. Låt oss först titta vad som finns bakom skynket. Kjell-Olof Feldt är en röst. Men det finns många andra som pekar på precis samma sak.

Anf. 90 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Hade jag bara trott att Chris Heister är mottaglig för information så hade jag bjudit med Chris Heister på samma resa som jag tänkte ta med Kjell-Olof Feldt på. Alla jag talar med i sjukvården säger just att det krävs en kombination. Det handlar om en organisatorisk förnyelse, om nya arbetsmetoder, om att bryta ned de gamla strukturerna och om att få resurser att bli fler i vården. Alla säger detta. Jag har inte mött någon i svensk sjukvård som säger som Chris Heister gör: Det behövs inte mer resurser. Vi klarar oss ändå.

De som säger det har i själva verket andra syften i debatten, nämligen att säga att den nuvarande organisationen, den offentligt finansierade sjukvården, ska ersättas med något annat. Man söker ett annat system. Det är politiskt respektabelt. Men det leder tyvärr till felaktiga slutsatser när det gäller vilka resurser vi behöver inom den offentligt drivna sjukvården.

Så kan jag bara upplysa Chris Heister om att det faktiskt är så att antalet anställda nu ökar ganska kraftigt i svensk sjukvård. Jag talar inte om antalet anställningsintervjuer eller ansökningar utan faktiskt om antalet anställda. Titta på Landstingsförbundets hemsida. 1998, 1999 och 2000 har antalet läkare, antalet sjuksköterskor och personalen inom vården över huvud taget ökat. Vi är på väg att öka personaltätheten, och det behövs. Men det förutsätter just att det finns pengar att anställa folk för.

Frågestund

Anf. 91 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsministern. Den 1 juli i år träder ett nytt studiestödssystem i kraft. Det innebär vissa förbättringar men också klara försämringar för den enskilde studenten.

Tyvärr innehåller reformen också skärpta krav på återbetalning och en skärpning av dispensvillkoren när det gäller hur länge studiemedel kan erhållas.

Man skriver: Studiemedel för högskolestudier kan enligt de nya reglerna maximalt erhållas under sex år.

Detta innebär att t.ex. många sjuksköterskor som skulle vilja vidareutbilda sig till läkare inte vågar göra det på grund av att de under de två sista åren kanske kommer att stå helt utan studiefinansiering.

Jag vill ställa en fråga till utbildningsministern. På vilket sätt ska en sjuksköterska eller någon annan student som valt fel en gång kunna finansiera sina fortsatta studier om studietiden skulle bli längre än sex år?

Anf. 92 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Från den 1 juli i år genomför vi ett nytt studiemedelssystem. Det är en reform som är mycket kostsam – drygt 4 miljarder kronor. Det är lika mycket som två hela Uppsala universitet kostar. Pengarna går till att höja bidragsdelen rejält, för att minska skuldbördan och för att attrahera och locka fler att studera. Vi ger också studenterna möjlighet att jobba vid sidan av på ett bättre sätt genom att friberopet närmast fördubblas. Vi gör också en sådan koppling att studierna också ger pensionsrättigheter, dvs. att studenter i framtiden får räkna sig till godo sina studier för pension. Staten betalar in egenavgifterna. Det gör ju att vi går på tvärs emot den internationella trenden. Vi gör studiemedelssystemet generösare.

Samtidigt sker en del uppstramningar t.ex. när det gäller återbetalning. Det blir också en tydligare gräns för hur många terminer man får studiemedel. Det blir naturligt i takt med att vi höjer bidragsdelen. Det är ju inte så att någon vill ha en bortre gräns av några skäl som är roliga. Men i takt med att bidragsdelen ökar, så blir det tydligare att ha en avgränsning. I dag har vi tolv terminer med dispensmöjlighet. Den dispensmöjligheten blir stramare framöver.

När det gäller sjuksköterskorna som yrkesgrupp så vet vi ju att arbetsgivarna ofta är med och stimulerar sjuksköterskor till vidareutbildning genom att t.ex. bidra med en del av studiekostnaderna. Och det är positivt från arbetsgivarnas sida. Och jag räknar med att de kommer att fortsätta med det.

Anf. 93 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret, även om jag inte är helt nöjd med det. Nu exemplifierar vi sjuksköterskorna, och utbildningsministern hänvisar till att landstingen kanske hjälper till att bekosta den här utbildningen.

Men om en högskoleelev någon gång råkar välja fel linje, vilket inte är så ovanligt, hur ska han eller hon finansiera sina studier i framtiden? Lämnar utbildningsministern dem vind för våg?

Anf. 94 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag och Erling Wälivaara har haft många diskussioner om studiemedelsreformen. Och Erling Wälivaara är en mycket hygglig och resonabel person men inte riktigt ärlig när det gäller kristdemokraternas ställning i studiemedelsfrågan. Jag har hittills inte hört att Erling Wälivaara på någon punkt inte har velat öka generositeten. Han vill öka bidragsdelen, han vill öka antalet terminer som studiemedel utgår, och han vill säkert förbättra pensionskopplingen. Problemet är bara att Erling Wälivaara inte har tillstymmelse till finansiering för alla dessa reformer som kristdemokraterna föreslår.

När ni ger er in i ett seriöst arbete med att verkligen utforma ett studiemedelssystem så kommer det att visa sig att också Erling Wälivaara kommer fram till att det behövs en borte gräns för hur många terminer man kan få studiemedel och att det behövs en höjning av bidragsdelen men inte så mycket som han kanske säger retoriskt.

Det är viktigt att kristdemokraterna samlar sig till ett samlat förslag till studiemedelssystem som är fullt finansierat, annars blir det inte en riktigt ärlig debatt.

Underhållet av hjälpmedel i offentliga lokaler

Anf. 95 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Min fråga går till socialministern. Enligt svensk byggnorm ska teleslinga installeras vid ny- eller ombyggnad av samlingslokaler med högtalaranläggningar. Det bör dessutom installeras teleslinga i övriga samlingslokaler. Det handlar om människor med funktionshinder och deras rätt att kunna delta i samhällets utbud på lika villkor.

Fr.o.m. 1998 är alla hjälpmedel klassade som medicinsk-teknisk utrustning. Detta innebär också att hjälpmedlen ska underhållas med jämna mellanrum. Underhållet brister tyvärr i många fall i kommuner, landsting och privata lokaler. Det är väldigt många som syndar gravt med underhållet.

Min fråga till socialministern är: Hur avser ministern att följa upp att lagen efterlevs och att hjälpmedlen verkligen fungerar när de handikappade behöver dem?

Anf. 96 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Enligt den plan för handikappolitiken som riksdagen fattade beslut om förra året och den uppföljning som har gjorts när det gäller förändring av plan- och bygglagen ska alla offentliga lokaler vara tillgängliga. Det är viktigt. Tillgänglighet på detta område betyder att personer med funktionshinder ska kunna ta del av de verksamheter som finns där.

Den som är ansvarig för detta är lokalhållaren, oavsett om det är en offentlig eller privat lokalhållare. Det är alltså den som ansvarar för lokalen som ska se till att lokalerna är tillgängliga. Det betyder att lokalhållaren också är ansvarig för underhållet. Det gäller i detta fall i huvudsak för kommunerna att se till att de lever upp till dessa krav. Jag har inte hört någon diskussion om huruvida den nya lagstiftning som nu ska träda i kraft skulle vara problematisk när det gäller att kommunerna ska kunna

leva upp till detta ansvar. Jag förutsätter att kommunerna kommer att göra det.

Äldre diabetessjuka i särskilda boendeformer

Anf. 97 TULLIA VON SYDOW (s):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till socialministern. Den gäller äldre diabetessjuka som vistas i särskilda boendeformer. Man har gjort en ny studie, och man har kunnat konstatera att äldre med diabetes 2 som vistas i särskilda boendeformer inte får de regelbundna kontroller som ingår i behandlingen av diabetes 2. Man har räknat ut att var femte patient inte får dessa regelbundna prov tagna. Detta tycker jag visar på en nonchalans som är oförklarlig.

Jag skulle vilja fråga socialministern: Vad kan man göra åt detta?

Anf. 98 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Tullia von Sydows fråga är ännu ett exempel på den frustration som en rikspolitiker kan känna för att kommuner och landsting inte tar sitt ansvar. Jag känner också en sådan frustration när jag upptäcker att det finns brister.

Mitt svar är att kommunerna är ansvariga när det gäller äldreomsorgen och att landstingen är ansvariga när det gäller de medicinska insatserna. Vi måste tala med våra landstingspolitiker och våra kommunalpolitiker om att de samverkar så att den medicinska insatsen blir rätt och att det medicinska stödet blir korrekt. Men det är kommunernas och landstingens ansvar. Det är där som man ska se till att vården fungerar.

Anf. 99 TULLIA VON SYDOW (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag kan bara konstatera att det är märkligt att vi inte kan komma till rätta med denna samverkan mellan huvudmännen. Det är ju någonting som vi har diskuterat och arbetat för i många år, och det verkar som om det inte går. Och jag undrar om man inte måste vidta särskilda åtgärder för att få huvudmännen att verkligen ta sitt ansvar.

Anf. 100 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Det är jätteviktigt att samverkan fungerar. Regeringen gav Socialstyrelsens chef Kerstin Wigzell i uppdrag att gå igenom de samverkansmöjligheter som finns och komma med förslag till hur man skulle skapa bättre samverkan.

Hennes rapport ligger på mitt bord nu. Hon överlämnade den alldeles nyligen, och vi ska ta ställning till den. Här gäller det att undersöka vilka möjligheter vi har från statens sida att lagstiftningsvägen eller på annat sätt undanröja de hinder som har funnits för samverkan här och var och hitta nya former. Ska vården fungera i äldreomsorgen måste det finnas en fungerande samverkan och ett fungerande avtal mellan kommuner och landsting. Där det gör det vet jag att det fungerar. Nu gäller det att se till att det ska fungera i alla kommuner och landsting.

Anf. 101 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Som jag sade är det ytterligare ett stort antal ledamöter som har bett att få ställa frågor, men en timma är en timma. Jag beklagar att inte alla har haft möjlighet att komma till tals.

Frågestunden är avslutad, och jag tackar regeringens ledamöter för att de velat komma hit och svara på kammarledamöternas frågor.

5 § Information från regeringen om regeringens skrivelse *En nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering*

*Information från
regeringen*

Anf. 102 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Handlingplanen mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering har regeringen i dag överlämnat till riksdagen. Jag vill till att börja med betona vikten av namnet, av ett skäl. Kampen mot rasism och främlingsfientlighet har alltid varit detsamma som kampen mot homofobi, men de homosexuella har ofta glömts bort i denna gemensamma kamp för mänskliga rättigheter. Den gruppen finns nu där och ska så stanna.

Skrivelsen till riksdagen består av tre delar. Den första delen är en beskrivning av nuläget, rasismens framväxt i Sverige, diskrimineringens utbredning. Den andra delen handlar om en redovisning av vad som hittills har gjorts i Sverige på lagstiftningsområdet när det handlar om kampen mot rasismen, vilka luckor som finns, och också försök till utvärdering: Vad har fungerat? Vad har inte fungerat? Vad måste samhället som helhet bli ännu tydligare med för att garantera alla människor hela och rika liv? Den tredje delen är det som kallas handlingsplanen. Den pekar ut vilka nyckelområden som regeringen nu bedömer att vi behöver koncentrera arbetet mot intoleransen på.

Jag vill betona i början att det här inte är någon slutgiltig handlingsplan. Jag tycker att det blir mer och mer uppenbart hur ständigt berett som det demokratiska samhället måste vara för att effektivt kunna bekämpa rasismen varje dag, varje stund. Det är också tydligt att det i första hand inte är fler projekt eller kampanjer som behövs utan ett långsiktigt ordinarie envetet arbete i alla olika departement, myndigheter, organisationer och företag samt hos individer för att slåss för demokratin.

Hur ser rasismen och dess utbredning ut i Sverige i dag? Det finns som sagt en mycket spännande genomgång av detta i skrivelsen. Högerextremismen i Sverige kan sägas bestå av två delar – den extremnationalistiska och den rasideologiska. De rasideologiska strömningarna handlar väldigt mycket om utomparlamentariska lösa grupper som sedan 80-talet har blivit mycket tydligt mer våldsbenägna. Den extremnationalistiska rörelsen har ännu inte fått något riktigt parlamentariskt genombrott i Sverige. Observationen måste vara mycket stark på när tecken finns på att dessa två rörelser börjar samverka.

Budskapen som rasismen och homofobin sprider i sina mörka läror är många. Det finns ca 2 100 hemsidor på nätet med mycket uppenbart rasistiskt budskap. Det finns 25 rasideologiska tidningar i Sverige. Det finns flera hundra cd-skivor med vit makt-musik med fruktansvärt bud-

skap på i vårt land. Det är inte minst en viktig inkomstkälla för många av de grupper som sprider budskapet om människors olika värden.

Vi minns också den undersökning som publicerades strax före det att Levande historia blev en realitet och som visar att 17 % av ungdomarna i skolan har haft kontakt med material från rasistiska organisationer, att 13 % har lyssnat på rasistisk musik, att 8 % har läst rasistiska tidningar.

Brottsutvecklingen är tyvärr tydlig. Hatbrotten med rasistiska och homofoba bakgrunder har ökat de senaste åren. De har blivit grövre, och de riktas också mer tydligt mot grupper som poliser, politiker, journalister. Det är också tydligt hur ofta homosexuella blir offer för det rasistiska våldet. 1999 anmäldes 2 600 brott med rasistisk och homosexuell bakgrund. Det var 1 700 två år tidigare.

Diskrimineringen är en vardag för väldigt många i vårt land, i arbetslivet, på krogarna, på bostadsmarknaden. Det är också en stor diskriminering som är dold. Det finns undersökningar som visar att så många som 70 % av de homosexuella som blivit utsatta för brott inte vågar eller vill anmäla det av rädsla för vad följderna blir och för att man så ofta tvingas leva ett dolt liv.

Diskrimineringen är en vardag på andra sätt. Vi kunde läsa för en dryg vecka sedan om Helen och Franklin, förälskade som skulle fira sin ettårsdag på en båt mellan Sverige och Finland. Båda är svenska medborgare, hon är vit och han är svart. Han avkrävdes som enda passagerare att visa resehandlingar. Han hade sin legitimation. Där står inte att han är svensk medborgare. De fick inte fira sin ettårsdag, och den blombukett som hon hade beställt och där det stod: ”Jag älskar dig” fick vissna på båten. Diskriminering är en vardag för väldigt många. För drygt två veckor sedan blev en ung homosexuell man grovt misshandlad och nedslagen i Göteborg. Det är också en vardag för alldeles för många i vårt land.

Kampen mot detta handlar om allmänpolitiken, om demokrati, kunskap om mänskliga rättigheter, om sociala orättvisor, om integrationspolitik. Det handlar också om lagstiftningen, om hur polis och rättsväsendet arbetar, skolan, kulturpolitiken.

I handlingsplanen försöker vi fokusera de områden där regeringen tror att vi mer framgångsrikt måste bekämpa rasismen, homofobin och diskrimineringen. Jag vill nämna några, för skrivelsen är tjock.

Forum för levande historia ska bildas, och regeringen överväger också om vi behöver öppna för andra nationella forum för att på ett mer effektivt sätt kunna sprida den forskning och kunskap om handlingsvägar som behövs för att fler människor ska kunna arbeta mot rasismen och homofobin. Regeringen säger också att alla de olika lagar som finns om diskriminering ger ett väldigt splittrat intryck. En del berör arbetslivet, andra berör hela samhällslivet. Vi måste nu se över om vi kan göra det här på ett mer effektivt sätt. Nu meddelas ett besked om att vi ska utreda en generell lagstiftning mot all form av diskriminering som omfattar flertalet diskrimineringsgrunder och samhällsområden. Detta är ett oerhört viktigt steg. Vi ska samtidigt se över de olika ombudsmännens funktion och samverkan.

Det andra är den utredning om hets mot folkgrupp som har föreslagits och som nu är ute på remissbehandling. Regeringen säger att alla skäl talar för att det nu är dags att kriminalisera även hets mot homosexuella.

Det finns också starka skäl som talar för att preskriptionstiden för tryckfrihets- och yttrandefrihetsbrott måste bli längre. Ett år är en väldigt kort tid för att t.ex. på ett effektivt sätt bekämpa vit makt-musiken.

Antidiskrimineringsklausuler behöver användas när det gäller den offentliga upphandlingen. Det är ett stort område, med mycket pengar, och jag tror att det är mycket effektivt att den som har diskriminerat inte ska kunna komma i fråga för offentlig upphandling.

Vi vill också gå igenom de olika statliga stöden för att se hur vi kan ställa icke-diskrimineringskrav på de företag och organisationer som får del av olika former av statligt stöd. Vi ska också förklara och utöka kunskapen om att utskänkningstillstånd kan dras in om man diskriminerar, som ägare eller som anställd. Det ska kosta att diskriminera.

Brottsförebyggande rådet får ett uppdrag att kartlägga hur rättsväsendets insatser mot den rasistiska och homofoba brottsligheten ser ut och att, om så behövs, till mars nästa år föreslå ytterligare åtgärder.

Ombudsmannen mot diskriminering med etnisk bakgrund får ett särskilt uppdrag att ta fram en långsiktig strategi för att förebygga diskriminering av romer. Exit får fortsatt stöd för att hjälpa dem som tar sig ur de rasistiska organisationernas garn. Särskild hjälp behöver ges till de kommuner som har problem med hur man strategiskt ska jobba när rasistiska organisationer vill etablera sig och stärka sin roll runt om i landet. Vi ska också stödja uppbyggnaden av antidiskrimineringsbyråer ute i landet.

Avslutningsvis: Rasismen, homofobin och diskrimineringen är ett reellt och växande problem i vårt land. Alltför många människor tvingas leva förkrympta liv beroende på detta, och de förtjänar ett annat bemötande och ett tydligare stöd. Luckor i lagstiftningen måste täppas till, och en större medvetenhet och kunskap måste skapas inom rättsväsendet om hur man använder lagstiftningen och om hur man bemöter offren för hatbrotten. Kunskaper som strategi måste få en större roll genom t.ex. Integrationsverket och de olika forumbildningarna.

Vi behöver ge större plats inom alla politikområden när det handlar om det ordinarie och självklara arbetet att alltid se, erkänna och kritiskt granska hur rasismen, diskrimineringen och homofobin ser ut inom varje område. Dessutom är det allas vårt eget ansvar att våga utföra ett större aktivt arbete mot rasismen och homofobin, för dessa två företeelser är demokratins värsta fiender.

Anf. 103 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Först vill jag säga att vi är glada över att en sådan här skrivelse har kommit till. Sedan vill jag tala om uppdraget till AMS. Det står på s. 88 att AMS ska utbilda sig för att diskriminering inte ska få förekomma.

Jag vill berätta om ett fall som inträffat år 2001. En person med sju år av arbetslöshet bakom sig jobbade förra året för Riksdagens revisorer och för Sida med mycket högt kvalificerade uppdrag. När uppdragen upphörde blev personen arbetslös och gick till arbetsförmedlingen. Hon visade vilka jobb hon hade sökt och frågade: Kan ni hjälpa mig?

Då fick hon svaret: Söker du inte för högt kvalificerade jobb? Hon är utbildad jurist och har en mycket lång arbetslivserfarenhet.

Min fråga är: Får invandrargrupperna utbilda AMS-personal? Jag tror att vi måste vända på kakan.

Anf. 104 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Alltför många människor i vårt land tvingas ta jobb under sin akademiska förmåga, ofta beroende på diskriminering. Jag har fört diskussioner med Ana Maria Narti om detta, och vi tittar också på hur – precis som det uttrycktes här – invandrargrupper kan utbilda inte bara AMS utan också andra myndigheter om hur verkligheten ser ut och om hur de fina orden möter den kalla verkligheten.

Det förekommer här ett slöseri som Sverige som nation inte har råd med i det läge som vi nu befinner oss i. I den mån statliga myndigheter medverkar, medvetet eller omedvetet, till diskrimineringen är det ett stort problem.

Anf. 105 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Upphandlingsbestämmelserna kan bli mycket stimulerande. Frågan är om en offentlig sektor som diskriminerar har rätt att kräva att det privata näringslivet inte ska diskriminera.

Anf. 106 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag måste säga att jag inte riktigt hängde med i frågeställningen. Diskriminering är oacceptabel var den än pågår, men jag har som bekant väckt en diskussion om positiv särbehandling. Ibland måste man lyfta fram frågeställningar och använda andra metoder än vad vi kanske har gjort hittills för att komma åt diskrimineringen. Jag är medveten om att också upphandlingsfrågorna kan komma in i det här sammanhanget, precis som Ana Maria Narti har påpekat.

Jag ska därför be att få återkomma till om vi behöver förändra också i regelverket.

Anf. 107 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Det är en väldigt intressant redovisning som vi har fått från statsrådet. Man känner en lust att kasta sig över det här materialet. Det är inte alltid som jag känner samma lust att läsa det som kommer till oss riksdagsledamöter.

Jag skulle vilja ta upp en fråga. Man skulle också kunna ta upp många andra. Jag har kontaktats av många homosexuella som inte bor i storstadsregionerna utan runtom i landet i mindre kommuner, t.ex. i mitt hemlän Jönköpings län. De känner en oro och tycker att det är svårt att gå ut öppet med att vara homosexuella. De känner ofta att diskussionen handlar mindre om deras vardag och väldigt mycket om storstadsboendet. De tycker att de ofta har det svårare och möter mindre tolerans från omgivningen.

Finns det någonting i skrivelsen som ger redskap för att jobba mer med de här frågorna ute i kommunerna?

Anf. 108 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Homosexuella finns överallt och i hela Sverige. De har olika svårigheter med att kunna vara öppna, beroende på hur omgivning-

en bemöter människor som har en annan sexuell läggning än den heterosexuella. Jag tycker att det är ett oerhört stort ansvar för kommuner, skolor och organisationer i hela landet att se att det är en del i det ordinarie arbetet för deras medborgare att söka metoder för att stödja och hjälpa t.ex. unga pojkar och flickor som har svårigheter med att visa upp sin sexuella läggning bland sina kompisar eller arbetskamrater.

Jag har alltså ögonen på detta område och försöker hitta många sätt att bidra till att stödja, men att se de homosexuella situation, oavsett var i landet de bor, är och måste vara ett lika ordinarie arbete som att stötta andra ungdomar.

Anf. 109 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag delar statsrådets uppfattning att det här också är ett kommunalt ansvar, men jag ser ute i verkligheten att kommunala företrädare inte tar ett ansvar för den här gruppen på samma sätt. De garanterar inte att alla människor inklusive de homosexuella ska känna sig trygga och välkomna att bo i kommunen.

De inser inte heller att de missar goda resurser när de här människorna tvingas, som Mona Sahlin uttryckte det, leva ett förkrympt liv eller ta med sig sin kompetens och flytta till andra kommuner.

Tar Mona Sahlin upp det här i dialog med kommunerna? Jag tycker att det är dags att övergå från att enbart diskutera frågan på den nationella nivån till att också låta den bli en vardagsfråga ute i kommunerna och för våra kommunala politiker.

Anf. 110 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Svaret är ja. Jag tar upp den frågan inte bara med kommuner utan med alla jag diskuterar med. För mig är det ett viktigt principiellt förhållningssätt att varje gång vi diskuterar diskriminering, rasism eller fördomar också diskutera de homosexuella situation. Så har det inte alltid varit.

Anf. 111 EVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag vill tacka Mona Sahlin för en bra redovisning i ett mycket angeläget ämne. Jag ska med stort intresse läsa rapporten ordentligt. Det jag har hunnit läsa ser väldigt bra ut.

Jag har också noterat att det nordiska samarbetet finns med i redovisningen, och det är jag väldigt glad över. Jag tror att vi i det nordiska samarbetet med den samsyn som finns kring synen på demokrati och mänskliga rättigheter kan utnyttja den kraften på ett bra sätt.

För bara ett par dagar sedan tillsatte Nordiska rådet en arbetsgrupp som ska arbeta med dessa frågor på parlamentarikersidan. Presidiet i Nordiska rådet har också gjort ett uttalande mot våld med rasistisk och främlingsfientlig bakgrund.

Det uppmanar där ministerrådet att göra en årlig redovisning av situationen och också de åtgärder som har vidtagits för att se till att frågan ständigt står på den nordiska dagordningen.

Jag vill fråga Mona Sahlin om hon i det nordiska samarbetet i ministerrådet är beredd att ta upp den frågan och se till att vi aldrig någonsin slipper undan att diskutera frågan så länge problemet kvarstår.

Anf. 112 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag kan svara enkelt. Ja, det är jag absolut beredd att göra. Jag tror dessutom att det vore bra att ofta gå igenom och utvärdera det vi har gjort. Har det hjälpt? Fungerar de lagar vi har? Behöver vi göra nya insatser? Behöver vi förändra förhållningssättet?

Därför är det väldigt viktigt att frågan, som vi nu kallar det, som egentligen handlar om hela demokratin, alltid finns aktuell. Svaret är ja.

Anf. 113 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att det är utmärkt att vi nu får en nationell handlingsplan. Det är ett område som det är angeläget att vi ägnar mycket mer tid och kraft åt än vad vi har gjort tidigare, även om vi också tidigare har ägnat frågan uppmärksamhet.

Det är också mycket bra att vi ser en samsyn mellan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna och säkert flera andra partier i kammaren om vad som är viktigast och mest angeläget att göra. Det är insatser i den generella politiken för att lyfta människors levnadsnivå så att rasism och främlingsfientlig får mindre grogrund.

Vi har också från Vänsterpartiets sida känt en viss oro inför delar av handlingsplanen när den tidigare diskuterats. Jag skulle därför vilja fråga statsrådet Sahlin: I vilken utsträckning är det egentligen statens uppgift att bedriva opinionsbildning i åsiktsfrågor som främlingsfientlighet och rasism ändå kan anses vara?

Hur effektivt anser statsrådet Sahlin att det blir i förhållande till att i stället låta de politiska partier vi tillhör och de frivilliga organisationer som på det lokala planet har en god kontakt ute bland människor, sköta det opinionsbildande arbetet, och göra statens uppgift till att bekämpa handlandet, diskrimineringen och att motverka orsakerna till uppkomsten av rasism, främlingsfientlighet och homofobi?

Anf. 114 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Även om jag förstår och till delar instämmer i Kalle Larssons beskrivning vill jag ändå gör ett mycket viktigt påpekande. Jag tycker inte att de frågeställningar som vi nu diskuterar är åsiktsfrågor. För mig är rasism, främlingsfientlighet och homofobi en fråga om mänskliga rättigheter och demokrati. Det är i högsta grad en fråga också för staten.

Det handlar om att stå upp i ord, i handling och i lagstiftning för demokratin. Det är så vi måste se de frågor som vi nu diskuterar i skrivelsen. Sedan måste staten, frivilliga organisationer och de politiska partierna på olika sätt jobba med att förändra värderingar.

Där behövs t.ex. de forumbildningar vi nu diskuterar, där frivilligorganisationerna måste ha en väldigt tydlig roll. De kan ofta nå ett bättre resultat än vad staten kan göra när det handlar om värderingar i grunden. Men detta är inte en åsiktsfråga. Staten måste också stå upp för mänskliga rättigheter och därmed ta ett stort ansvar för kampen mot rasism och homofobi.

Anf. 115 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Låt mig instämma i tyngden och vikten av dessa frågor. Jag vill inte på något sätt förringa betydelsen av att kämpa mot rasism,

främlingsfientlighet och homofobi. Jag hörde själv statsrådet Sahlin nämna att vi inte i första hand ska göra detta i form av kampanjer. Jag tycker att det är en utmärkt insikt.

Om man leder den frågan vidare hamnar man i, menar jag, en uppfattning som i stället går ut på att man ser till att de egna myndigheterna till att börja med inte diskriminerar. Man får då också se till att frivilligorganisationer, partierna och alla de människor som ute på fältet kan bekämpa rasism, främlingsfientlighet och homofobi bäst får tillräckligt med resurser för göra detta. Låt oss i framtiden se till att det också blir fallet.

När vi talar om myndighetsdiskriminering, som jag vet också nämns i skrivelsen, är det om man hårdrar det lite grann av en dubbelmoral. Samtidigt som man höjer murarna runt Europa och bygger Fästning Europa kämpar man med fina ord om att bekämpa rasismen. Här finns ett problem för staten att hantera. Jag skulle vilja göra hur statsrådet Sahlin ser på myndighetsrasism.

Anf. 116 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Nu tillåter inte tiden något mer genomgripande svar på den stora frågan. Jag är den första att säga att myndighetsrasism, dvs. diskriminering som sker i myndigheter, på många vis är ett av de värsta misslyckandena som samhället kan göra. Det sprider också känslan av misstro. Man kan inte lita på staten och myndigheterna. Det är oerhört allvarligt.

Jag håller inte riktigt med om den beskrivning som Kalle Larsson sedan gjorde av att om organisationer och andra ska bekämpa rasismen framgångsrikt måste de få resurser. Då är vi tillbaka i projektänkandet. För att effektivt bekämpa rasism och homofobi måste vi sluta att betrakta det som en kampanjfråga som kräver särskilda resurser. Det måste in i varje individs, organisations och myndighets ordinarie arbete. Först då tror jag att vi når framgång på området.

Anf. 117 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för redovisningen här. Det är bra att regeringen tar ett grepp för att stärka demokratins värden. Det är också väldigt bra att man ser över behovet av en samlad diskrimineringslagstiftning och att man fullföljer KU:s beställning om att titta på samordning av de olika områden som lyder under regeringen.

De är många bra saker på lyfts fram på de olika områden som nämns. Men en sak som jag saknar är synen på familjen och föräldrarnas centrala roll just när det gäller att överföra värden och normer till sina barn. Det är oerhört viktigt.

Moderna kriminologer, och även psykologer för den delen, säger att de sex sju första åren i barnets liv är oerhört viktiga för att föra över normer och värden och att utveckla en självkontroll och därmed också minska brottsbenägenheten. Det gäller också den här typen av brott, diskrimineringsbrott. De handlar i högsta grad om bristande respekt för medmänniskan och hennes värde och värdighet.

Jag undrar varför regeringen så där mer i förbigående nämner familjer och föräldrar som normöverförare. Jag skulle vilja se en större betoning på det området.

Hans Starks utredning från 1991 om rasistiska organisationer äger fortfarande stor giltighet. Det vore bra om regeringen funderade vidare på förslagen. Hans Stark föreslog i utredningen att man kunde kriminalisera enskilda stöd och deltagande i rasistiska organisationer.

Anf. 118 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag håller inte riktigt med om att familjen, som är en del av samhället, bara gås förbi snabbt i planen. Värdegrunden uppstår inte minst i familjen. Alla föräldrar, hetero- som homosexuella, har en väldigt stor betydelse för sina barn.

Jag ska återigen gå igenom om det finns ytterligare tydliga sätt att påpeka de vuxnas betydelse för värdegrunden och för barnen utan att därmed frånta samhället som helhet det största ansvaret för att alltid i lagstiftning, myndighetsarbete och på arbetsmarknad bekämpa diskriminering och rasism.

Det här är två sidor som båda måste samverka om vi ska nå ett samhälle där mänskliga rättigheter är självklara.

Anf. 119 MARGARETA VIKLUND (kd):

Herr talman! I en interpellationsdebatt i förra veckan om just skydd mot diskriminering delade statsrådet min uppfattning att bilden av den svenska lagstiftningen på diskrimineringsområdet är splittrad. Det gällande förbudet mot diskriminering finns i olika regelsystem för olika samhällsområden och diskrimineringsgrunder, sade statsrådet.

Anser statsrådet att det i förslaget till den framlagda handlingsplanen finns en garanti för en likalydande, likagällande lagstiftning som innebär att en person i de grupper som handlingsplanen gäller inte hamnar mellan två eller flera lagsystem?

Jag undrar också vart den parlamentariska utredningen tog vägen.

Anf. 120 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Svaret på den första frågan är ja. Jag läser: Man ska utreda en generell lagstiftning mot diskriminering som omfattar alla eller flertalet diskrimineringsgrunder och samhällsområden.

Detta ska självfallet ske med en parlamentarisk utredning.

Anf. 121 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag vill också ta upp frågan om de homosexuella, och påminna om att det också finns andra grupper i närheten. Jag tänker på de bisexuella och de transsexuella. De nämns inte alls i handlingsplanen. Man börjar nu tala om begreppet HBT-personer. När det gäller de bisexuella så kanske det inte är riktigt lika stora problem som när det gäller de som kallas för transpersoner, och som är både transsexuella och transvestiter. De undantas från skyddet mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Även om det finns ett motiv för detta så är det besvärligt. Man ger ju mer eller mindre tydliga signaler om att de här personerna, dvs. transvestiter och transsexuella, faktiskt får diskrimineras.

Jag hade hoppats att statsrådet i handlingsplanen hade arbetat med hela begreppet HBT. Det hade varit lite mer aktuellt just nu. Jag menar att man måste anpassa svensk lagstiftning så att den stämmer med Euro-

paparlamentets rekommendationer på området. Där har också frågan om de transsexuella och diskrimineringen av dem tagits upp. Det har gällt bl.a. diskrimineringen av de här grupperna i arbetslivet. De har det också väldigt besvärligt, och de kan också bli utsatta för våld och hot.

Den andra frågan gäller en grupp som tas upp i handlingsplanen, nämligen samerna. Det talas om informationsinsatser för att underlätta deras anpassning osv. Men jag vill gärna säga att det är viktigt för mig att man också slår fast att man nu måste ratificera ILO-konventionen 169, som handlar om samernas rättigheter. Det berörs inte i handlingsplanen, men jag tycker att det hade varit bra.

Anf. 122 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det är en viktig frågeställning som tas upp. Den diskrimineringslagstiftning vi har i dag, som HomO jobbar med, handlar om homo-, bi- och heterosexuella. Att vara transsexuell har inte med sexualitet att göra, utan det är en fråga om könsidentitet. Transvestiter blir ofta drabbade. Jag tycker också att handlingsplanen verkligen berör dem. Diskriminering som riktas mot dessa grupper har ofta homofob bakgrund. Men jag är den första att säga, inte minst i diskussionen om hetslagstiftningen, att vi ska jobba intensivt för att se hur vi kan både uttrycka och förstärka skyddet. Det handlar trots allt om allas rätt att leva och vara den person man vill. Det är det som samhället måste skydda.

Anf. 123 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Detta är en svår fråga – det medger jag också. Men eftersom Europaparlamentet ändå har tagit fram regler och rekommendationer som handlar just om transsexuella så finns det möjlighet att överföra dem till svensk lagstiftning. Jag hoppas att detta också sker i det fortsatta arbetet.

Jag fick aldrig något svar på min fråga om samerna.

Anf. 124 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det är inte lätt att hinna svara på alla frågor här. Jag vill betona att detta inte är en färdig slutprodukt. Vi ska återkomma till många av frågeställningarna. Dit hör frågan om transsexuella och transvestiter, precis på det sätt som det frågades om här. Vi behöver ha en annan helhetssyn på all form av sexuell diskriminering.

Samerna finns med som en viktig grupp – inte minst i minoritetspolitiken. Det finns också berört i handlingsplanen.

Men jag vill betona att det handlar om all form av diskriminering. Man ska inte alltid behöva peka ut vilken grupp det handlar om. Denna handlingsplan berör all diskriminering och hur vi ska effektivisera kampen mot den.

Samerna är en grupp som har och har haft stora problem med att få sin plats berättigad och erkänd i samhället. Det jobbar jag mycket med när det handlar om minoritetspolitiken.

Anf. 125 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt glädjande att skrivelsen har kommit fram och att man tar ett helhetsgrepp på de här frågorna. Det är

ju likartade typer av diskriminering – det är bara det att den råkar rikta sig mot olika grupper i samhället. Det kan vara invandrare, homosexuella eller andra.

Jag har en synpunkt på frågorna. Jag tycker att det är bra att det finns skydd mot diskriminering i arbetslivet för homosexuella. Men jag tror att det skyddet måste utvidgas till att även gälla skolpliktiga, värnpliktiga, vuxenstuderande och andra kategorier, t.ex. sådana som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och interner på fängelser med arbetsplikt. Man kan säkert tänka sig fler grupper också. Jag tror att det är viktigt att även dessa har ett skydd mot diskriminering. På flera av de här områdena, t.ex. inom högskolan och skolan, jämföras inom arbetsmiljölagen förhållandena med arbetslivet.

Jag tycker självfallet också att det är viktigt att transsexuella och transvestiter får ett skydd mot diskriminering i arbetslivet. Förhoppningsvis skulle man kunna utvidga de områden som jag har räknat upp så att de även skulle gälla för transvestiter och transsexuella.

Jag vill fråga om Mona Sahlin delar uppfattningen att det är viktigt att utvidga skyddet mot diskriminering till fler områden än arbetslivet och att det även ska gälla transsexuella och transvestiter.

Anf. 126 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag har först en reflexion. Jag tycker att många av frågorna understryker vikten av att vi hittar en mer samlad lagstiftning som säger: Det är inte tillåtet att diskriminera, punkt slut.

Jag vill upprepa som svar den formulering vi har i handlingsplanen om möjligheterna till en generell lagstiftning mot diskriminering som omfattar alla eller flertalet diskrimineringsgrunder och samhällsområden. Därmed ligger mina tankar precis åt det håll som Hillevi frågade om här.

Anf. 127 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Jag kan liksom tidigare talare här uttrycka min glädje över den nationella handlingsplan som har kommit till. Jag ska vara ärlig, och säga att jag inte har hunnit läsa den. Men jag hoppas att de förväntningar jag har kommer att bli tillfredsställda i planen.

Det är ett problem för många av våra nya svenskar, särskilt från utomnordiska länder, att komma in i det svenska samhället och bli en del av det. Vi har under alldeles för lång tid tagit hand om i stället för att ge hjälp till självhjälp. Nu är det hög tid att underlätta för de nya svenskarna att få möjlighet till arbete och egen utkomst.

Att lära sig det svenska språket är en förutsättning för att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Men alltför många av de nya svenskarerna känner dålig motivation att sätta sig på skolbänken när de ser hur andra nya svenskar står utanför arbetsmarknaden trots att de lärt sig det svenska språket. Nya svenskar med god utbildning från sitt hemland diskrimineras i dag när man inte ser till att deras utbildning är till någon nytta för dem här i vårt land.

Vad finns med i planen för att förändra och förbättra deras möjligheter att komma in på den svenska arbetsmarknaden?

Anf. 128 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag vill betona att planen handlar om arbetet mot rasismen, mot homofobi och mot diskrimineringen. Den berör många av de områden som Birgitta Carlsson tog upp. Hela planen har både en genomgång och också konkreta förslag på hur vi ska förbättra skyddet mot diskriminering och hur vi ska underlätta för människor att bli sedda som individer och inte mötas av de fördomar som finns i dag på arbetsmarknaden. Många av svaren på Birgitta Carlssons frågor handlar om integrationspolitiken, om introduktionen och om svenska för invandrare och hur effektiv eller inte den är. Och det är viktigt nog, men det ska vi diskutera i det sammanhanget. Här berörs många av de frågor som handlar om hur vi får bort diskrimineringen. Det hoppas jag att Birgitta Carlsson kommer att känna tillfredsställelse över när hon har fått tid att läsa hela planen.

Anf. 129 MARIANNE ANDERSSON (c):

Herr talman! För det första vill jag uttrycka mycket stor tillfredsställelse över utredningen om en generell diskrimineringslagstiftning. Det har vi i Centerpartiet efterlyst länge. Det är väldigt bra att den kommer. Det är viktigt att samhället mycket tydligt och klart slår fast att vi inte diskriminerar människor här, oavsett vilket skäl man skulle kunna ha för att göra det. Den frågan är oerhört viktig.

Att minska skälen för att använda den här lagstiftningen är ju en viktig del i det hela. Det handlar naturligtvis om lagstiftningen, men sedan måste vi få bort utanförskapet i samhället. Vi måste minska känslan av vi och de. Det handlar om ju också om integrationspolitik.

Jag vill bara nämna språkutvecklingen också. Man hör fortfarande hur dåligt sfi-undervisningen fungerar. Jag har jobbat med den här frågan sedan slutet på 80-talet. Vi stod här i kammaren och diskuterade hur dåligt det fungerade då. Så får man höra att det fortfarande är samma sak. Analfabeter och akademiker går i samma grupper osv. Jag tror att det skapar rasism. Människor känner sig så fel placerade i samhället att de betar sig konstigt. Det förstärker rasismen. Vi måste ta bort dessa grunder. Det handlar om mer eget ansvar.

Jag vill ta upp en fråga till som jag tycker är viktig. Vi upplever ju också att det finns någon sorts omvänd rasism på grund av utanförskap. Den är också väldigt tråkig. Den bottnar i utanförskapet, diskrimineringen och att man inte kommer in i samhället. Särskilt unga människor hänger sig ibland åt det. Det är också destruktiva tecken i samhället. Det är viktigt att den här lagstiftningen pekar på det och att man tar med det i hela det här arbete.

Anf. 130 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Först vill jag betona, precis som Marianne Andersson gjorde, hur viktigt språket är för integrationen och för möjligheterna på arbetsmarknaden. Men återigen vill jag vrida frågeställningen. Oavsett hur bra eller dålig svenska man pratar ska inte diskriminering, rasism, homofobi osv. förekomma. Det är därför vi måste återkomma till diskussion om det svenska språket och kvaliteten i sfi, och det finns det all anledning att göra.

Jag tycker inte att det finns någon omvänd rasism. Det finns rasism, oavsett vem det är som är rasistisk mot vem. Jag tycker personligen att det är ett oerhört farligt att prata om uttrycket omvänd rasism. Oavsett om det är en vit som diskriminerar en svart eller tvärtom så är det rasism om det beror på att man nedvärderar en person beroende på ursprung, hudfärg eller sexuell läggning.

Däremot finns det all anledning att vara vaken för syndabocksresonemanget, dvs. att det är deras fel och hade inte det varit si hade arbetslösheten varit lägre i Sverige. Detta använder de rasistiska grupperna ofta som ett av sina tyngsta och grövsta argument. Man måste vara vaken för hur det tas emot.

Men, om jag får böna, använd inte uttrycket omvänd rasism!

Anf. 131 MARIANNE ANDERSSON (c):

Herr talman! Det ligger mycket i det. Jag pekade på fenomenet. Det är inget uttryck som jag brukar använda. Jag håller helt med Mona Sahlin om att det gäller all slags rasism och diskriminering, oavsett vem det än kommer ifrån. Där är vi helt överens.

Det finns en sak till som jag skulle vilja säga. Det har varit uppe här tidigare. Det handlar om situationen i skolorna och i familjerna. Den här lagstiftningen bör verkligen omfatta även skolorna. Jag har hört att det ska omfatta flertalet samhällsområden, och jag vill poängtera vikten av att lagstiftningen också vänder sig till skolorna.

Anf. 132 TASSO STAFILIDIS (v):

Herr talman! Jag vill också rikta min uppskattning till Mona Sahlin för det här första steget i form av handlingsplanen som vi har fått i dag. Det är en handlingsplan som visar en tydlig riktning i de här frågorna.

Jag förutsätter att även transfrågorna kommer att belysas i den utredning om en generell diskrimineringslagstiftning som Mona Sahlin tar upp.

Jag skulle vilja fråga Mona Sahlin om man även tar upp sanktioner mot oss i den här handlingsplanen. Det är ju trots allt så att vi även har diskriminerande lagstiftning. Vi har t.ex. äktenskapsbalken kontra partnerskapslagen som inte står i paritet med varandra. Partnerskapslagen kan ses som en b-lag jämfört med äktenskapsbalken. Jag tycker att det är diskriminerande. Detsamma gäller homosexuellas barn och adoptionsfrågan. Det har ju lagts fram en utredning i förra veckan. Det är också en fråga om diskriminering. Vigselförrättare som vägrar viga homosexuella är också en fråga om diskriminering. Lagstiftningen är alltså också diskriminerande. Tas det även upp förslag på hur vi ska gå till väga med den diskriminerande lagstiftningen?

Anf. 133 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag tror att frågeställaren är väl medveten om att jag i många av de frågor som togs upp här håller med i sak. Men jag tror att det har varit viktigt att också här försöka göra en tydlig definition av arbetet som har med rasismen, den rena homofobin och främlingsfientligheten att göra. Det handlar om en genomgång av de lagarna och de förändringar som vi behöver göra. Det har varit ett svårt arbete att försöka hitta den begränsningen. Det gäller att nu verkligen rikta insatserna

mot det som jag tror att vi alla kan känna är avgörande för om rasismen ska få ett starkare fäste eller inte.

Om vi däremot skulle vidga det här arbetet till allt som handlar om allmän diskriminering eller fördomar, handlar det plötsligt om alla politikens områden och alla lagar. Med all respekt för att sakfrågan är viktig och att jag till stora delar håller med, vill jag säga att den typen av frågor inte berörs i handlingsplanen.

Anf. 134 TASSO STAFILIDIS (v):

Herr talman! Jag förstår självfallet att en sådan avgränsning måste göras. Jag kan bara konstatera att vi här i riksdagen får fortsätta det arbete som vi redan har påbörjat med att lyfta upp den lagstiftning som diskriminerar.

Dessutom vill jag fråga: Kan vi förutsätta att även transfrågorna kommer att behandlas i den utredning som Mona Sahlin har aviserat?

Anf. 135 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Ja, på ett eller annat sätt. Jag är i dag osäker på hur. Jag tror att den frågeställningen behöver tas upp när det gäller många av de delar som finns med i handlingsplanen. Det gäller både utredningen och en del andra frågeställningar om hur vi jobbar mot diskriminering på olika myndigheter. Men transfrågorna behöver få en annan roll i politiken mot diskriminering och homofobi. Jag ska be att få återkomma till hur direktiven till utredningen ska se ut och om det ska finnas med där, vilket jag tror är nödvändigt.

Anf. 136 SONJA FRANSSON (s):

Herr talman! Jag vill också säga att det gläder mig mycket att vi nu tar upp den här frågorna. Nu kommer vi att utreda en generell diskrimineringslagstiftning. Det är faktiskt en beställning från riksdagen. Jag är en av dem som har jobbat hårt för att det ska bli av. Jag tycker att det handlar om precis det som Mona Sahlin har sagt – det handlar om mänskliga rättigheter. Det är bra att vi diskuterar det utifrån den nivån.

Jag har en fråga som gäller funktionshindrade människor. Detta gäller ju även den gruppen, även om vi inte har diskuterat det så mycket här i dag. Det handlar om ett diskriminerande bemötande och om tillgänglighet på olika sätt. Jag undrar om man kommer att hålla det vidare begreppet när det gäller den fysiska diskrimineringen av funktionshindrade. Jag tänker på om man är rörelsehindrad och inte kan komma in på en restaurang eller en affär och inte har möjlighet att gå och handla därför att det finns en fysisk otillgänglighet. Kommer det också in i detta med diskrimineringslagstiftningen?

Anf. 137 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Socialdepartementet har ganska nyligen gjort en handlingsplan som handlar om de funktionshindrades rättigheter. Jag kommer att fortsätta att hävda att i begreppet mångfald ingår också de funktionshindrade och deras problem och möjligheter i samhället. Det ska vara en naturlig del i mångfaldsarbetet.

I den handlingsplan som vi pratar om nu, som tar sin avstamp – jag upprepar det igen – i rasism, homofobi osv., berörs inte specifikt de funktionshindrades situation, av samma skäl som jag tidigare har diskuterat med några frågeställare.

Jag kan inte riktigt svara på frågan om handikappombudsmannen ska ingå i översynen. Men jag ser att det nickas ett ja. Det kommer att ingå i utredningen om alla olika diskrimineringslagar. Där kommer också funktionshindrade att ingå, så får vi se vad resultatet blir.

Anf. 138 SONJA FRANSSON (s):

Herr talman! Jag har tidigare frågat statsrådet om det är så att det gäller de grupper som i dag innefattas när det gäller diskriminering i arbetslivet. Jag har fått ett ja på den frågan. Jag har inte heller hunnit läsa handlingsplanen. Men om det gör det innefattar det också de funktionshindrade. Det är möjligt att vi får se vad det kommer att innebära. Men tillgänglighet är också en diskrimineringsfråga när det gäller människor med funktionshinder.

Anf. 139 MAGDA AYOUB (kd):

Herr talman! Jag får också tacka så mycket för redovisningen och för att vi har fått en handlingsplan.

Jag vill lyfta fram en fråga inom arbetsmarknaden. Det gäller de personer som läser sfi och inte når nivån inom sfi. De nekas ofta att stå till arbetsmarknadens förfogande hos arbetsförmedlingarna.

Tänker statsrådet ändra detta på något sätt så att även den som inte kommer upp till nivån, men som klarar sig på svenska och är en duglig person som kan jobba, kan skriva in sig som arbetssökande? Det känns väldigt diskriminerande att nekas den rätten.

Anf. 140 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! I integrationspolitiken kommer jag att både ta upp och sätta mig mer in i de frågeställningarna. Däremot finns inte den typen av frågeställningar med i handlingsplanen. Vi får återkomma till den frågan.

Jag vill bara avsluta med att säga att jag tackar för det stöd och den uppbackning som finns i kammaren från många olika partier i kampen mot rasismen. Lika systematiska som rasisterna är att förtrycka människor med rasistiska, homofoba och främlingsfientliga inslag, lika systematiskt måste vårt försvar för demokratin vara.

Tack så mycket.

Överläggningen var härmed avslutad

6 § Beslut om begäran om hänvisning av motion

Fastighetsskatten (m)

Under överläggningen hade yrkats dels att kammaren skulle begära proposition på hänvisning av motionen till utskott (m), dels avslag på detta yrkande (s).

Kammaren avslag yrkandet om begäran om proposition på hänvisning av motionen till utskott med acklamation.

Prot. 2000/01:63
8 februari

Motionen lades till handlingarna.

7 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 7 februari

KU13 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse vid riksmötet 2000/01

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UU6 Avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan. Ett avtal inom sju sektorer.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

JuU9 Penningförfalskning m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU10 Hemlig teleavlyssning, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU9 Vissa associations- och avtalsrättsliga frågor

Mom. 3 (könsfördelningen i företagens ledning)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

234 för utskottet

52 för res. 1

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 66 m, 34 kd, 14 c, 14 fp

För res. 1: 37 v, 15 mp

Frånvarande: 25 s, 16 m, 6 v, 8 kd, 4 c, 3 fp, 1 mp

Runar Patriksson (fp) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Mom. 5 (jämkning av avtal mellan näringsidkare)

1. utskottet

2. res. 2 (kd, m, c, fp)

Votering:

158 för utskottet

129 för res. 2

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 106 s, 37 v, 15 mp
För res. 2: 66 m, 34 kd, 14 c, 15 fp
Frånvarande: 25 s, 16 m, 6 v, 8 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU10 Vissa utsoknings- och insolvensrättsliga frågor rörande fastigheter

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU11 Namnlagen

Mom. 4 (retroaktiva namnbyten)

1. utskottet

2. res. (v)

Votering:

230 för utskottet

53 för res.

2 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 66 m, 34 kd, 14 c, 14 fp

För res.: 1 s, 37 v, 15 mp

Avstod: 1 s, 1 fp

Frånvarande: 27 s, 16 m, 6 v, 8 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

8 § Beslut om utskottsbetänkande som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU8 Djurskydd

Punkt 6 (Bättre förhållanden på storskaliga slakterier)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

241 för utskottet

41 för res. 2

2 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 s, 66 m, 9 v, 34 kd, 14 c, 15 fp

För res. 2: 26 v, 15 mp

Avstod: 2 v

Frånvarande: 28 s, 16 m, 6 v, 8 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Punkt 8 (Fortsatt djurtillsyn i kommunerna)

1. utskottet

2. res. 3 (mp, c)

Votering:

258 för utskottet

29 för res. 3

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 66 m, 37 v, 34 kd, 15 fp

För res. 3: 14 c, 15 mp

Frånvarande: 25 s, 16 m, 6 v, 8 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Punkt 9 (Konkurrensneutralitet mellan privatpraktiserande och statligt anställda veterinärer)

1. utskottet

2. res. 4 (kd, m, mp)

Votering:

157 för utskottet

130 för res. 4

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 37 v, 14 c

För res. 4: 66 m, 34 kd, 15 fp, 15 mp

Frånvarande: 25 s, 16 m, 6 v, 8 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Punkt 10 (Förordnande av veterinär vid tävling med djur)

1. utskottet

2. res. 5 (kd, m, c, mp)

Votering:

143 för utskottet

144 för res. 5

62 frånvarande

Kammaren biföll res. 5.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 37 v

För res. 5: 66 m, 34 kd, 14 c, 15 fp, 15 mp

Frånvarande: 25 s, 16 m, 6 v, 8 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Punkt 20 (Bättre förhållanden för cirkusdjur m.m.)

1. utskottet

2. res. 8 (mp)

Votering:

244 för utskottet

34 för res. 8

8 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 105 s, 66 m, 10 v, 34 kd, 14 c, 15 fp
För res. 8: 19 v, 15 mp
Avstod: 8 v
Frånvarande: 26 s, 16 m, 6 v, 8 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Punkt 24 (Ersättningsreglerna i epizootilagen)

1. utskottet
2. res. 9 (c)
Votering:
271 för utskottet
14 för res. 9
2 avstod
62 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 106 s, 66 m, 37 v, 32 kd, 15 fp, 15 mp
För res. 9: 14 c
Avstod: 2 kd
Frånvarande: 25 s, 16 m, 6 v, 8 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Punkt 30 (Undantag för djur från principen om varors fria rörlighet inom EU)

1. utskottet
2. res. 10 (v, mp)
Votering:
233 för utskottet
53 för res. 10
63 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 104 s, 66 m, 34 kd, 14 c, 15 fp
För res. 10: 1 s, 37 v, 15 mp
Frånvarande: 26 s, 16 m, 6 v, 8 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Punkt 31 (Avveckling av EU:s subventioner till transporter av levande djur)

1. utskottet
2. res. 11 (v, c, fp, mp)
Votering:
204 för utskottet
81 för res. 11
1 avstod
63 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 105 s, 66 m, 33 kd
För res. 11: 37 v, 14 c, 15 fp, 15 mp
Avstod: 1 s
Frånvarande: 25 s, 16 m, 6 v, 9 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Punkt 32 (Åtgärder inom EU för att slakt skall ske nära djurens uppväxtplatser)

1. utskottet

2. res. 12 (v, fp, mp,)

Votering:

217 för utskottet

67 för res. 12

1 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 s, 66 m, 32 kd, 14 c

För res. 12: 37 v, 15 fp, 15 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 25 s, 16 m, 6 v, 10 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Punkt 44 (Förbud mot export av levande djur)

1. utskottet

2. res. 13 (mp)

Votering:

269 för utskottet

15 för res. 13

1 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 65 m, 36 v, 33 kd, 14 c, 15 fp

För res. 13: 15 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 25 s, 17 m, 6 v, 9 kd, 4 c, 2 fp, 1 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

9 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

2000/01:65 Kemikaliestrategi för Giftfri miljö

Skrivelse

2000/01:59 En nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering

10 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 8 februari

2000/01:239 av *Hans Stenberg* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Deltidsstämpling

2000/01:240 av *Yvonne Andersson* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros
Avgifter från utländska studenter

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 februari.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 8 februari

2000/01:645 av *Margareta Cederfelt* (m) till socialminister Lars Engqvist
Ökning av sexuellt överförbara sjukdomar

2000/01:646 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till socialminister Lars Engqvist
Ställföreträdarfrågan

2000/01:647 av *Inger Strömbom* (kd) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Studentbostäder i storstadsområdena

2000/01:648 av *Annelie Enochson* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Antisemitism i Litauen

2000/01:649 av *Annelie Enochson* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Utvärdering av svenskt bistånd till Litauen

2000/01:650 av *Barbro Hietala Nordlund* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Narkotikapolitiken och ökningen av missbruk bland ungdomar

2000/01:651 av *Göte Jonsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Polishelikopter

2000/01:652 av *Rosita Runegrund* (kd) till miljöminister Kjell Larsson
Nedskräpningen av våra kuster

2000/01:653 av *Ola Karlsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Utövandet av statens ägande i Vattenfall

2000/01:654 av *Karin Falkmer* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Resurser till konsekvensanalyser

2000/01:655 av *Karin Falkmer* (m) till näringsminister Björn Rosengren
OECD-granskning

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 februari

12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 februari

2000/01:603 av *Sonja Fransson* (s) till utbildningsminister *Thomas Östros*
Olämpliga polisstudier

den 8 februari

2000/01:622 av *Inger René* (m) till statsrådet *Britta Lejon*
Kommunala självstyret

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 februari.

13 § Kammaren åtskildes kl. 16.14.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.54 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om information från regeringen.....	1
3 § Djurskydd.....	1
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01: MJU8	1
Anf. 1 INGVAR ERIKSSON (m).....	1
Anf. 2 JONAS RINGQVIST (v).....	4
Anf. 3 INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	6
Anf. 4 JONAS RINGQVIST (v) replik.....	6
Anf. 5 INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	7
Anf. 6 JONAS RINGQVIST (v) replik.....	7
Anf. 7 CAROLINE HAGSTRÖM (kd)	7
Anf. 8 ESKIL ERLANDSSON (c)	10
Anf. 9 INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	12
Anf. 10 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	12
Anf. 11 INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	12
Anf. 12 HARALD NORDLUND (fp).....	12
Anf. 13 GUDRUN LINDVALL (mp).....	13
Anf. 14 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s)	16
Anf. 15 HARALD NORDLUND (fp) replik	19
Anf. 16 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik.....	19
Anf. 17 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	19
Anf. 18 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik.....	20
Anf. 19 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	20
Anf. 20 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik.....	21
Anf. 21 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik	21
Anf. 22 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik.....	21
Anf. 23 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik	22
Anf. 24 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik.....	22
Anf. 25 MATZ HAMMARSTRÖM (mp)	22
Anf. 26 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik	25
Anf. 27 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	25
Anf. 28 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik	25
Anf. 29 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	25
Anf. 30 INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	25
Anf. 31 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	26
Anf. 32 INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	26
Anf. 33 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	26
Anf. 34 ANNE LUDVIGSSON (s).....	27
Anf. 35 ULLA WESTER (s).....	28
Anf. 36 LARS WEGENDAL (s).....	29
Anf. 37 GUDRUN LINDVALL (mp).....	29
Anf. 38 LARS WEGENDAL (s).....	29
(Beslut fattades under 8 §.)	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30

4 § Frågestund.....	30	Prot. 2000/01:63
Anf. 39 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	30	8 februari
<i>Digitala marknätet.....</i>	<i>30</i>	
Anf. 40 OLA KARLSSON (m).....	30	
Anf. 41 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	30	
Anf. 42 OLA KARLSSON (m).....	31	
Anf. 43 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	31	
<i>Barnbidraget.....</i>	<i>31</i>	
Anf. 44 KENNETH JOHANSSON (c).....	31	
Anf. 45 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	32	
Anf. 46 KENNETH JOHANSSON (c).....	32	
Anf. 47 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	32	
<i>Forskningsfinansieringsorganisationen.....</i>	<i>33</i>	
Anf. 48 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	33	
Anf. 49 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	33	
Anf. 50 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	33	
Anf. 51 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	34	
<i>Vården av psykiskt sjuka.....</i>	<i>34</i>	
Anf. 52 KERSTIN HEINEMANN (fp).....	34	
Anf. 53 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	34	
Anf. 54 KERSTIN HEINEMANN (fp).....	35	
Anf. 55 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	35	
<i>Landsarkiv.....</i>	<i>35</i>	
Anf. 56 LENNART KLOCKARE (s).....	35	
Anf. 57 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	36	
Anf. 58 LENNART KLOCKARE (s).....	36	
Anf. 59 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	36	
<i>Tryggheten i skolan.....</i>	<i>36</i>	
Anf. 60 LARS HJERTÉN (m).....	36	
Anf. 61 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s).....	37	
Anf. 62 LARS HJERTÉN (m).....	37	
Anf. 63 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s).....	37	
<i>Anhörigstödet.....</i>	<i>38</i>	
Anf. 64 CHATRINE PÅLSSON (kd).....	38	
Anf. 65 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	38	
Anf. 66 CHATRINE PÅLSSON (kd).....	38	
Anf. 67 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	38	
<i>Vården av psykiskt sjuka.....</i>	<i>38</i>	
Anf. 68 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	38	
Anf. 69 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	39	
Anf. 70 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	39	
Anf. 71 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	40	
<i>Den svenska öppenheten.....</i>	<i>40</i>	
Anf. 72 ÅSA TORSTENSSON (c).....	40	
Anf. 73 Statsrådet BRITTA LEJON (s).....	40	
Anf. 74 ÅSA TORSTENSSON (c).....	40	
Anf. 75 Statsrådet BRITTA LEJON (s).....	41	
<i>TV-listan.....</i>	<i>41</i>	

Anf. 76 BARBRO HIETALA NORDLUND (s)	41
Anf. 77 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	41
Anf. 78 BARBRO HIETALA NORDLUND (s)	41
<i>Högskolornas vårdutbildning</i>	42
Anf. 79 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	42
Anf. 80 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	42
Anf. 81 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	42
Anf. 82 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	43
<i>Folkhögskolorna</i>	43
Anf. 83 WILLY SÖDERDAHL (v).....	43
Anf. 84 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s).....	43
Anf. 85 WILLY SÖDERDAHL (v).....	43
Anf. 86 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s).....	44
<i>Sjukvården</i>	44
Anf. 87 CHRIS HEISTER (m).....	44
Anf. 88 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	44
Anf. 89 CHRIS HEISTER (m).....	45
Anf. 90 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	45
<i>Studiemedelssystemet</i>	46
Anf. 91 ERLING WÄLIVAARA (kd).....	46
Anf. 92 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	46
Anf. 93 ERLING WÄLIVAARA (kd).....	46
Anf. 94 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	47
<i>Underhållet av hjälpmedel i offentliga lokaler</i>	47
Anf. 95 INGEGERD SAARINEN (mp)	47
Anf. 96 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	47
<i>Äldre diabetesjuka i särskilda boendeformer</i>	48
Anf. 97 TULLIA VON SYDOW (s).....	48
Anf. 98 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	48
Anf. 99 TULLIA VON SYDOW (s).....	48
Anf. 100 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	48
Anf. 101 FÖRSTE VICE TALMANNEN	49
5 § Information från regeringen om regeringens skrivelse <i>En nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering</i>	49
Anf. 102 MONA SAHLIN (s).....	49
Anf. 103 ANA MARIA NARTI (fp).....	51
Anf. 104 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	52
Anf. 105 ANA MARIA NARTI (fp).....	52
Anf. 106 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	52
Anf. 107 CARINA HÄGG (s).....	52
Anf. 108 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	52
Anf. 109 CARINA HÄGG (s).....	53
Anf. 110 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	53
Anf. 111 EVA JOHANSSON (s).....	53
Anf. 112 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	54
Anf. 113 KALLE LARSSON (v).....	54
Anf. 114 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	54
Anf. 115 KALLE LARSSON (v).....	54

Anf. 116 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	55
Anf. 117 INGVAR SVENSSON (kd)	55
Anf. 118 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	56
Anf. 119 MARGARETA VIKLUND (kd)	56
Anf. 120 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	56
Anf. 121 HELENA BARGHOLTZ (fp)	56
Anf. 122 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	57
Anf. 123 HELENA BARGHOLTZ (fp)	57
Anf. 124 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	57
Anf. 125 HILLEVI LARSSON (s)	57
Anf. 126 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	58
Anf. 127 BIRGITTA CARLSSON (c)	58
Anf. 128 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	59
Anf. 129 MARIANNE ANDERSSON (c)	59
Anf. 130 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	59
Anf. 131 MARIANNE ANDERSSON (c)	60
Anf. 132 TASSO STAFILIDIS (v)	60
Anf. 133 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	60
Anf. 134 TASSO STAFILIDIS (v)	61
Anf. 135 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	61
Anf. 136 SONJA FRANSSON (s)	61
Anf. 137 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	61
Anf. 138 SONJA FRANSSON (s)	62
Anf. 139 MAGDA AYOUB (kd)	62
Anf. 140 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	62
6 § Beslut om begäran om hänvisning av motion.....	62
Fastighetskatten (m)	62
7 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den	
7 februari	63
KU13 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse vid riksmötet 2000/01	63
UU6 Avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan. Ett avtal inom sju sektorer.....	63
JuU9 Penningförfalskning m.m.	63
JuU10 Hemlig teleavlyssning, m.m.	63
LU9 Vissa associations- och avtalsrättsliga frågor	63
LU10 Vissa utsköknings- och insolvensrättsliga frågor rörande fastigheter	64
LU11 Namnlagen	64
8 § Beslut om utskottsbetänkande som slutdebatterats vid	
   dagens sammanträde	64
MJU8 Djurskydd	64
9 § Bordläggning.....	67
10 § Anmälan om interpellationer.....	68
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	68
12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	69
13 § Kammaren åtskildes kl. 16.14.....	69

Prot. 2000/01:63
8 februari

Elanders Gotab, Stockholm 2001